

ABRAHAM OJANPERÄN VAIKUTUS
SUOMALASEEN KIRKKOMUSIIKKIIN

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia

Klassisen musiikin osasto

Kirkkomusiikin ja urkujen aineryhmä, Kuopio

Kirjallinen työ (SKM-25)

Teresa Ahola

2020

Tutkielman tai kirjallisen työn nimi	Sivumäärä
Abraham Ojanperän vaikutus suomalaiseen kirkkomusiikkiin	37
Tekijän nimi	Lukukausi
Teresa Ahola	Kevät 2020
Aineryhmän nimi	
Kirkkomusiikki	
<p>Käsittelen työssäni Abraham Ojanperän elämänhistoriaa ja hänen vaikutustaan suomalaiseen kirkkomusiikkiin.</p> <p>Tiesin etukäteen Ojanperän olleen kanttori ja laulunopettaja. Kiinnostuin aiheesta, kun kotikunnallani järjestettiin suuri oopperaprojekti, Abrahamin pidot. Aihe on alkanut kiinnostamaan minua yhä enemmän, kun olen saanut selville tietoja Abraham Ojanperästä.</p> <p>Kerron ensin Ojanperän eri elämänvaiheista, hänen opiskelustaan ja urasta musiikin parissa kanttorina ja laulunopettajana. Sen jälkeen tutkin Ojanperän yhteyksiä aikansa säveltäjiin ja muihin muusikkoihin, erityisesti kirkkomuusikoihin. Etsin myös tietoa Ojanperän lauluoppilaista. Tutkin työssäni, onko Ojanperä myötävaikuttanut suomalaisen, suomenkielisen kirkkomusiikin syntymiseen tai julkaisemiseen, ja minkälaisia vaikutuksia suomalaiseen musiikkikulttuuriin hänellä on ollut.</p> <p>Työssäni käytän lähteenä Anna-Maija Näsäsen kirjoittamaa teosta Abraham Ojanperä, laulajan elämä, Iikka Niemelän lukuisia kirjoituksia Ojanperän elämään liittyen sekä erilaisia lehtiartikkeleita ja muita lyhyempiä tekstejä, jotka löysin Limingan kirjaston arkistokansiosta. Ojanperästä on kirjoitettu melko vähän. Sibelius-Akatemiassa on tehty 25 vuotta sitten yksi työ aiheeseen liittyen, ja jotkin muut kirjalliset työt esimerkiksi säveltäjiin liittyen sivuavat Abraham Ojanperää. Aihe kuitenkin kiinnostaa minua, sillä Ojanperä on kotipaikkakunnaltani kotoisin, ja siellä Ojanperä tunnetaan yhä.</p> <p>Työn lopussa teen yhteenvedon Ojanperän musiikillisesta vaikutuksesta, joka on monimuotoista. Ojanperä on ollut osaltaan vaikuttamassa suomalaisen yksinlaulun opetuksen perustusten syntymiseen Suomessa, olihan hän ensimmäinen laulunopettaja Helsingin musiikkiopistossa 30 vuoden ajan. Myös Ojanperän laajasta ystäväverkostosta muusikoiden kesken on ollut hyötyä suomalaisen musiikin kehitykselle: Ojanperän tiivis yhteistyö Oskar Merikannon ja useiden muiden säveltäjien kanssa sai aikaan useita tunnettuja suomenkielisiä lauluja. Ojanperä on ollut myös vaikuttamassa esimerkiksi perinteeksi muodostuneiden pääsiäiskonserttien pitämiseen Suomessa. Työssään kanttorina ja opettajana Ojanperä on ollut kasvattamassa suomalaista laulajasukupolvea sekä vaikuttamalla kuulijoihin laulunsa välityksellä.</p>	
Hakusanat	
yksinlaulu, kirkkomusiikki, laulunopettaja, Abraham Ojanperä	
Tutkielma on tarkistettu plagiaatintarkastusjärjestelmällä	
Heikki Haverinen 14.5.2020	

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	4
2	ABRAHAM OJANPERÄN ELÄMÄNVAIHEITA	5
2.1	Lapsuus ja nuoruus, orvon pojan koulutie.....	5
2.2	Musiikillinen historia ja koulutus	6
2.3	Musiikki ammattina: kanttori, laulaja, laulunopettaja	9
2.4	Monipuolinen ura oopperalaulajana	13
2.5	Abraham Ojanperän laulukoulu.....	14
2.6	Ojanperän elämän viimeiset vaiheet.....	15
3	YHTEYDET MUIHIN MUUSIKOIHIN JA SÄVELTÄJIIN	18
3.1	Musiikinopettajat	18
3.2	Säveltäjät, erityisesti kirkkomusiikki	19
3.3	Kollegat ja muut yhteistyökumppanit.....	23
3.4	Oppilaat	25
3.5	Vaikutus musiikkielämään	29
4	YHTEENVETO	33

LÄHDELUETTELO

1 JOHDANTO

Tämän kirjallisen työn tavoitteena on tutkia liminkalaisen Abraham Ojanperän, kanttorin, ja yhden aikansa kuuluisimman mieslaulajan yhteyksiä aikansa säveltäjiin ja muusikkoihin, erityisesti kirkkomusiikin saralla. Tiesin työtä aloittaessani hänen olleen aikanaan tunnettu laulaja, mutta halusin selvittää, miten kanttorin työ näkyi hänen elämässään, ja miten hän liittyy suomalaisen kirkkomusiikin kenttään klassisen musiikin ohella. Työssäni kerron hänen mielenkiintoisesta elämänhistoriastaan ja -tarinastaan. Otan myös selvää, oliko Abraham Ojanperällä vaikutusta suomalaisen kirkkomusiikin kehitykseen, syntymiseen, esittämiseen ja julkaisuun.

Abraham Ojanperä oli kotoisin omalta kotipaikkakunnaltani, Limingasta. Muutamia vuosia sitten siellä tehtiin suuri oopperaprojekti Abraham Ojanperän elämään liittyen, ja silloin kiinnostuin aiheesta. Aikaisemmin en ollut kuullut Ojanperästä, ja kun selvisi hänen olleen kanttori ammatiltaan, kiinnostuin hänen elämästään.

Maija-Liisa Näsänen on kirjoittanut elämänkerran Abraham Ojanperästä. Muun muassa tätä olen käyttänyt kirjallisessa työssäni lähteenä. Sibelius-Akatemiassa on aikaisemmin tehty vain yksi kirjallinen työ Abraham Ojanperään liittyen, Pertti Tahkolan kirjoittama *Abraham Ojanperä 1856–1916*. Ojanperää kyllä sivutaan muutamissa töissä, jotka käsittelevät muita suomalaisia muusikoita. Olen kirjoittanut tätä työtäni keväällä 2020, jolloin maailmalla leviävä koronavirus aiheutti myös Suomessa muun muassa kirjastojen sulkemisen sekä monenlaisia liikkumisrajoituksia. Vallitsevan koronavirustilanteen vuoksi en päässyt Tahkolan kirjallista työtä etsimään Sibelius-Akatemian arkistosta, jossa sen pitäisi olla. Kirjallista työtä ei löytynyt sähköisestä tietokannasta. Se olisi ollut mielenkiintoista lukea, vaikka en sitä lähteenä olisi käyttänytkään. Myös Ojanperän aikalainen Iikka Niemelä on kirjoittanut kattavan elämäkerran, ja paljon artikkeleita Ojanperän elämästä, ja hänen vaikutuksestaan Limingan kunnassa. Kävin tutkimassa Limingan kirjaston kotiseutuarkistoa, josta löysin kansion, johon on kerätty erilaista aineistoa Abraham Ojanperästä aina konserttimainoksista käsinkirjoitettuun sukupuhun.

Yllätyin siitä, kuinka paljon tietoa löytyy Ojanperän aikalaisten kirjoittamana ja myöhemmin muistelemana, mutta silti hänet on lähes unohdettu. Melko suuri osa löytämästäni tiedosta on epäoleellista kirjallisen työni kannalta. Olen siis joutunut rajaamaan paljon olemassa olevaa tietoa pois työstäni, enhän ole kirjoittamassa kokonaisvaltaista elämäkertaa. Toisaalta, tämä laaja tiedon määrä on auttanut hahmottamaan kokonaiskuvaa siitä, minkälainen persoona Abraham Ojanperä todella oli.

2 ABRAHAM OJANPERÄN ELÄMÄNVAIHEITA

2.1 Lapsuus ja nuoruus, orvon pojan koulutie

Abraham Ojanperä (1856–1916) syntyi 16. syyskuuta Pohjois-Pohjanmaalla, Limingassa Antti Antinpoika Mällisen ja Maria Ojanperän perheeseen kuudenneksi ja nuorimmaksi lapseksi (Näsänen 2008, 38). Hänet kastettiin neljän päivän iässä Abrahamiksi, mutta lempinimiksi muotoutuivat Aappi, Aaapi ja Aappo. Perhe asui Maria Ojanperän kotitalossa, johon Antti oli tullut alun perin rengiksi, ja naimisiin mentyään vaihtanut nimensä Antti tai Anders Ojanperäksi. Sukupolvenvaihdoksen jälkeen nuoripari oli jäänyt Ojanperän taloon asumaan. Abrahamilla oli kolme veljeä, ja kaksi siskoa sekä yksi sisko äidin ensimmäisestä avioliitosta. (Mts. 35–38.)

Ojanperän lapsuudessa elettiin suurten nälkävuosien aikaa. Nälänhätä antoi oivalliset olosuhteet kulkutautien leviämislle, ja myös Abraham Ojanperän vanhemmat menehtyivät Pohjanmaalla riehuneeseen erittäin tuhoisaan lavantautiin, jota kutsuttiin myös kuumaksi taudiksi, kun oikeaa nimeä ei tiedetty (Niemi 1937, 39).

Maija-Liisa Näsänen (2008) mukaan Abraham Ojanperän vanhempien kuoleman myötä perintötila ajautui taloudellisiin vaikeuksiin. Tilaa kaupattiin Oulun sanomalehdissä, ja ajan tapaan pakkohuutokaupasta ilmoitettiin myös Limingan kirkon saarnatuolista. Tila myytiin useaan otteeseen erikokoisissa osissa, ja kymmenien vuosien kuluttua osa tilasta päättyi takaisin Ojanperän sisarusten omistukseen. (Näsänen 2008, 37–38.)

Vanhempien kuoltua perheen nuorimmat lapset asuivat isovanhemmillaan, Abraham mukaan lukien. Vaikka kunta tuki lasten elatusta, se kävi isovanhemmille ylivoimaiseksi ja lapset sijoitettiin eri taloihin. Abraham lähti vasten tahtoaan kuusivuotiaana sukulaisperheeseen, Kokkolan taloon. Abraham kuitenkin karkasi useamman kerran takaisin isovanhempien luo, ja he heltyivät ottamaan hänet takaisin. (Mts. 38–39.)

Ojanperän isoäiti ”munnu” opetti tälle aakkoset, ja ensimmäistä kertaa hän sai opetusta niin sanotussa ”mampsellien koulussa”, jossa opettivat silloisen kirkkoherran kolme tytärtä. Tässä opinahjossa Ojanperä kertoo oppineensa ruotsin kielen alkeet, muistelee Iikka Niemelä (1959, 2), Ojanperän lauluoppilas. Liminka oli vauras kunta, suur-Liminka, johon kuuluivat myös nykyiset ympäryskunnat. Limingan kunta oli hieman aikaansa edellä, sillä päätös kansakoulun avaamisesta tehtiin 1864 jo ennen varsinaisen kansakouluasetuksen allekirjoittamista.

Abraham Ojanperä aloitti kansakoulun syyskuussa 1871, eli noin 15-vuotiaana, mutta häntä ei silti pidetty liian vanhana kansakouluun (Näsänen 2008, 42–45). Yläkoulu oli neljän vuoden pituinen, mutta kukin kävi sitä niin kauan, kuin varat ja elämäntilanne sallivat. Ojanperä kävi kolme vuotta kansakoulua, ja lopetti ryhmänsä priimuksena keskiarvonaan 10,83/12,00. Kaikki arvosanat käsityötä ja kaunokirjoitusta lukuun ottamatta olivat hyviä (mts. 50). Laulun numero oli monelle kompastuskivi, mutta Abrahamille se antoi pienen etumatkan muihin opiskelijoihin (mts. 52). Niemelä (1959, 3) kertoo Ojanperän toimineen nuoruusvuosinaan apulaisena paikkakunnan ensimmäisen ja tuohon aikaan ainoan kauppiaan, Karttusen kaupassa.

Kansakoulun jälkeen Abraham Ojanperä meni Jyväskylän seminaariin pääsykokeisiin pyrkimään kansakoulun opettajaksi (Näsänen 2008, 53). Entisen kansakoulun opettajan, Kaarlo Kokkosen aikaansaama rahakeräys, joka piti maksaa korottomana takaisin valmistumisen jälkeen, mahdollisti köyhän pojan opiskelun (mts. 57). Opiskelu oli mahdollista vain internaatin avulla, josta sai majapaikan ja ruokaa 80–120 markalla koko vuodeksi (mts. 67). Vasta seminaarissa ollessaan Ojanperää alettiin kutsua ristimänimellä Abraham aikaisempien lempinimien sijaan (Niemelä 1959, 4). Turun Sanomat (2009) kirjoittaa seminaarin musiikin opetuksen olleen tasokasta, ja siksi se oli Ojanperälle oikea paikka jatko-opintoihin.

Kansakouluvuosinaan Ojanperä tutustui luokkatoveriinsa Katri Foudilaan (myöhemmin Katri Tuori), josta tuli hänelle elinikäinen ystävä (Niemelä 1959, 10). Perimätiedon mukaan seminaarin käytyään Ojanperä olisi kosinut Katri Foudilaa, mutta tämän isä olisi ollut avioliittoa vastaan epävarman laulajanuran takia. Myöhemmin Ojanperä olisikin kelvannut Katrin isälle, mutta Ojanperä ei itse enää halunnut avioliittoa Katrin kanssa. Molemmat kuolivat naimattomina, mutta Niemelän (mts. 12) mukaan suhde jatkui loppuun saakka, vähintäänkin ystävyyttenä.

2.2 Musiikillinen historia ja koulutus

Kansakouluun pääsy viime tipassakin oli Ojanperälle onnenpotku, mutta vähintään yhtä hyvä asia Ojanperälle oli se, että kansakoulun opettaja Kaarlo Kokkonen oli intohimoinen musiikin harrastaja, vaikkei siitä hyviä arvosanoja ollut saanutkaan (Näsänen 2008, 46–48). Kun Ojanperä oli murrosiässä, oli käynyt selväksi, että hyväsydämisen luonteen ja komeiden, tummien piirteiden lisäksi hän oli saanut syntymässä lahjaksi myös todella kauniin lauluäänensä.

(mts. 40). Kansakoulussa uskonnollinen tunnelma oli läsnä joka hetkessä. Raamattua luettiin, rukoiltiin, ja joka päivä aloitettiin ja lopetettiin virren säkeistöllä.

Opettaja Kokkosen into musiikkiin tarttui oppilaisiin, ja hän ilmeisesti huomasi Abraham Ojanperän musiikillisen lahjakkuuden ja mahdollisuudet. Tarinan mukaan opettaja kielsi Ojanperää laulamasta äänenmurroksen aikana, ja tällä tavoin pelasti hänen kauniin lauluäänensä. (Mts. 46–48.)

Kaarlo Kokkonen perusti Limingan ensimmäisen laulukuoron, jossa Ojanperäkin lauloi sopraanoa adventtina vuonna 1871 kuoron ensi kertaa esittäessä *Hoosiannan* Limingan kirkossa. Valitettavasti Kokkonen vain yhden vuoden jälkeen lähti kanttori-urkuriksi Kajaaniin kaupunkiin. (Niemelä 1959, 3.) Opettajan vaihtuessa koko kunnassa seurasi ”musiikillinen taantuma” (Näsänen 2008, 49).

Kansakoulun jälkeen Ojanperä lähti Jyväskylän seminaariin opiskelemaan kansankoulun opettajaksi. Opintoihin kuului perinteiset oppiaineet hyvin uskonnollisesti ja kansallismielisesti väritettyinä. (Mts. 68–69.)

Jyväskylän seminaarissa opiskellessaan Abraham Ojanperä säilytti myös musiikin osana elämäänsä. Seminaarin musiikin lehtorin A. E. Hagforsin mielestä Ojanperä ei kuitenkaan kuuleman mukaan harjoitellut musiikkia tarpeeksi, ja sai siksi vain tyydyttäviä ja välttäviä arvosanoja musiikista. Kyse ei siis ollut Ojanperän musiikillisten lahjojen aliarvioimisesta. Ojanperän lähisukulaisen ja luokkatoverin Juhana Kokon mukaan Hagforsin usein todenneen Ojanperälle näin: ”Ei ole poika taasen harjoitellut, harjoitellut!” Myöhemmin Ojanperän konsertointia kuunnellessaan Hagforsin kerrotaan mutisseen: ”Nyt on poika harjoitellut, harjoitellut!” (Niemelä, 1937. 42-43.)

Kun Ojanperä oli seminaarissa neljättä vuotta, häntä pyydettiin kanttoriksi ja opettajaksi Lohtajalle (Niemelä 1959, 4). Hän ei kuitenkaan suostunut, vaan kesäloman jälkeen lähti jatkamaan laulun opintojaan syksyllä 1878 Helsinkiin, kuten seminaarin johtaja K. G. Leinberg ja opettaja Edla Soldan olivat suositelleet. Helsingissä Ojanperä opiskeli laulua Naemi Ingmanin johdolla. (Mt.)

Jyväskylän seminaarin piirustuksen ja suomen kielen opettaja Edla Soldan oli se henkilö, joka mahdollisti taloudellisesti lauluopintojen aloittamisen Helsingissä lainaamalla Ojanperälle 285 markkaa. Luultavasti se ei ollut ensimmäinen eikä viimeinen kerta, kun Soldan hölläsi Ojanperälle kukkaronsa nyörejä. (Näsänen 2008, 87-88.)

Taloudelliseen tukeen luultavasti vaikutti Ojanperän ja Soldanin elämänmittaisen ystävyuden lisäksi se, että opettajatar oli ihastunut Ojanperään. Hänellä oli tapana säestää Ojanperää tämän laulaessa yhteisissä kokoontumisissa seminaariaikaan Jyväskylässä. Heidän pitkään jatkuneesta kirjeenvaihdostaan selviää, ettei Ojanperä osoittanut Soldanille vastarakkautta, mutta he elivät eräänlaisessa viha-rakkaussuhteessa koko elämänsä. (Mts. 94–95.)

Dresdenissä opiskellessaan Ojanperän lauluopetus ei ollut halpaa, Näsänen (mts. 103) kirjoittaa Ojanperän elämäkerrassa. Lahjoituksia tuli säännöllisesti taiteilija S. A. Keinäseltä, mutta luultavasti niiden takana oli tämän hyvä ystävä Edla Soldan. (Mt.)

Suomen Wagner-seuran julkaisu Wagneriaani (2006, 52) kirjoittaa, että Helsingissä laulua opiskellessaan Ojanperä toimi vuodet 1879–1885 Helsingin suomenkielisen kansakoulun lauluopettajana. Näsänen (2008) mukaan lauluopetuksen painopiste oli isänmaallisen laulujen ja virsien opetuksessa. Opetussuunnitelmassa oli mainittu lukuisia kansanlauluja nimeltä, muun muassa *Joutsen*, *Porilaisten marssi*, *Vaasan marssi*, *Suomen laulu*, *Ma oksalla ylimmällä* ja niin edelleen. Myös yhdeksän virttä tuli opetussuunnitelman mukaan opettaa koululaisille. (Näsänen 2008, 112.)

Myöhemmin Ojanperä lähti Dresdeniin opintomatkalle, ja opiskeli silloisessa kuninkaallisessa konservatoriossa opettajanaan laulaja Eugen Hildach. Hänen johdollaan Ojanperä opiskeli kolmen vuoden ajan, ja konsertoï samalla menestyksekkäästi Dresdenin oopperaosissa ja yksinlaulutehtävissä. (Niemelä 1959, 5.) Itsekin laulua opiskellut Niemelä (1937, 44) kertoo Hildachin olleen aikansa parhaassa maineessa oleva konserttilaulaja ja tunnettu säveltäjä.

Dresdenin lisäksi Ojanperä täydensi laulun opintojaan myös Berliinissä, Pariisissa, Lontoossa ja Italiassa vuosina 1890–1896, ja tutustui vielä myöhemmin myös Brysselin ja Madridin musiikkielämään (Leppihalme 1987, 2). Eräältä Milanon opintomatkalta Ojanperä toi Suomeen mukanaan milanolaisen laulunopettajansa kirjoittaman soololaulun oppikirjan, italialaisen konserttiohjelmiston opeteltuna, johon sisältyi tämän saman opettajan säveltämä teos *Ave Maria* (Näsänen 2008, 316).

2.3 Musiikki ammattina: kanttori, laulaja, laulunopettaja

Ensimmäisiä vuosia Helsingissä ollessaan Abraham Ojanperä esiintyi työnsä kansakoulussa ohessa Arkadian Suomalaisessa teatterissa (nyk. Kansallisteatteri) laulunäytelmissä (Niemelä, 1959, 5).

Ojanperä myös opetti laulua teatterin esiintyjille yhdessä Emmy Achtén kanssa (Näsänen 2008, 281). Niemelä (1959, 5) kertoo hänen esiintyneen konserteissa jo ennen opintojensa päättymistä, mm. Helsingissä, Oulussa ja Limingassa vuonna 1882 ennen opintomatkaa Dresdeniin lähtöä kerätäkseen varoja matkaa varten. Saksan lauluopintoja Ojanperälle suosittelivat etenkin hänen ystävänsä Richard Faltin ja Martin Wegelius (Näsänen 2008, 113).

Alatalon (1996) mukaan eteneminen konserttiesiintyjän uralla ei kuitenkaan ollut mutkatonta. Ojanperän ensimmäisen Helsingin konsertin lehtiartikkelissa sanottiin, että tämän olisi parasta palata kotipitäjäänsä paimenpojaksi, mutta se ei saanut häntä lannistumaan (mt.). Ojanperän uran alkuaikojen muista konserteista Helsingissä lehdistö osin vaikenoi, osin suhtautui nuivasti. Myös senaatti suhtautui nihkeästi apurahaan ulkomaisiin opintoihin, vaikka suosittelijana oli muun muassa Richard Faltin. (Turun Sanoma, 2009).

Kun Ojanperä opiskeli Dresdenissä, musiikin opintoja hiukan hidasti saksan kielen taidon puute (Mt.). Dresdenin opintoja ollessa takanapäin jo vuoden, Ojanperä viimein sai apurahan opintoihinsa senaatista, haettuaan sitä neljä kertaa. Samaan aikaan apurahan sai myös muun muassa nuori taiteilija Helene Schjerfbeck. (Näsänen 2008, 158.)

Aluksi Dresdenissä Ojanperä oli yksityisopetuksessa opettajanaan Eugen Hildach, ja myöhemmin pääsi Dresdenin Kuninkaallisen Musiikkikonservatorioon, ja siellä toisena vuonna vapaaoppilaaksi menestyttyään hyvin. Konservatorioon pääsy olikin edellytys laulopedagogin pätevyyden saamiseksi. (Mts. 148–149.)

Dresdenissä opiskellessaan Ojanperä konsertoi menestyksekkäästi yksinlaulutehtävissä ja oopperaosissa. Hän olisi saanut kiinnityksen Kölnin oopperaan laulunopettajansa Hildachin suosittelemana, mutta silloisen senaatin kirkollis- ja kouluasioimiston päällikön Yrjö Sakari Yrjö-Koskisen neuvosta hän kieltäytyi, ja palasi Suomeen aloittaakseen uuden Musiikkiopiston ensimmäisenä soololaulunopettajana. Tätä Yrjö-Koskisen neuvoa hän muisteli vielä vanhana. Se sai hänet jättämään lupaavan oopperalaulajan uran, johon hänellä olisi ollut kaikki edellytykset. Ojanperä jatkoi konsertointia palattuaan Dresdenistä Suomeen syksyllä 1885, ja

piti konsertit Helsingissä ja monessa muussa kaupungissa, saaden todella hyviä arvosteluja. (Niemelä 1959, 5–6.)

Turun Sanomien (2009) mukaan Yrjö-Koskinen suositteli Ojanperää Musiikkiopiston soololaulunopettajan virkaan hänen musiikillisen osaamisensa lisäksi sen takia, että halusi kansainväliseen opettajakuntaan edes yhden suomenkielisen opettajan.

Ojanperä aloitti opettamisen Helsingin Musiikkiopistossa vain 29-vuotiaana. Opettajana hän oli vaativa ja suorasanainen, vihainen laiskoille ja isällisen ystävällinen ja toverillinen ahkerille. Tämä *Ojanperän koulu* tuotti erinomaisia tuloksia, jonka kirkkaimpina tähtinä loistivat muun muassa opiskelijat Maikki Järnefelt ja Ida Ekman. (Niemelä 1959, 6, 15.)

Kesäisin Ojanperä piti epävirallista laulukouluu kotonaan Aappolassa, jossa hän opetti paikallisia oppilaita, muisteli Iikka Niemelä Kalevassa 13.8.1933 (Niemelä 2017, 41). Ojanperän opettaessa Helsingin musiikkiopistossa hän vietti lomansa Limingan Aappolassa. Hän toi usein lomalle tullessaan mukanaan sellaisten säveltäjien nuotteja, joita Suomessa sai vain Helsingin musiikkikaupoista. (Näsänen 2008, 338.)

Alun perin ei ollut Ojanperän suunnitelma jäädä vakituisesti Helsingin musiikkiopiston soololaulun opettajan virkaan, mutta niin kuitenkin kävi, ja siitä tulikin hänen elämäntyönsä. Ura vaati ammatillisten virtausten seuraamista, ja siitä johtuen tuli ulkomaisista opintomatkoista säännöllisiä Ojanperän elämässä. Musiikkiopiston johtaja Martin Wegelius antoi siunauksensa näille opintomatkoille, sillä ne eivät koituneet pelkästään Ojanperän, vaan koko musiikkiopiston ja suomalaisten laulun opiskelijoiden hyväksi. (Mts. 242–243.)

Opintomatkoillaan Ojanperä myös tutustui paikalliseen luontoon, ruokaan, kahviloihin ja kulttuurimenoihin. Eräällä matkallaan hän käväisi myös Jerusalemissa, josta kirjoitti Päivälehdelle kirjeen matkastaan, kun rahatilanne alkoi olla huono. Kirjeestä kuultaa hyvin selvästi Ojanperän vahva usko, hän kirjoitti näin: ”- - oli miten oli varma on että Kristus syntyi Betlehemissä ja kärsi ja kuoli Jerusalemissa Golgatalla - -”. (Mts. 303.)

Ojanperän antaessa 20-vuotisjuhlakonserttinsa vuonna 1902 Wegelius ojensi hänelle Helsingin musiikkiopiston puolesta taiteilijan nimellä ja juhlan päivämäärällä kaiverruksin varustetun hopeisen pikarin täynnä samppanjaa. Myös Sibelius onnitteli Ojanperää juhlakonsertista sähköitse. (Mts. 391.)

Helsingin musiikkiopiston perustamisvaiheessa suomalaisia musiikkiperinteitä ei juuri ollut, ainakaan samassa mittakaavassa kuin muualla Euroopassa. Perinteiden luominen ja suomalaisen musiikkikulttuurin kehittäminen nousikin musiikkiopiston tavoitteeksi. Kaikkien aineiden opettajaksi valittiin ulkomaalainen henkilö, paitsi soololaulun opettajaksi liminkalainen Abraham Ojanperä. Hänen voidaan ajatella luoneen laulunopetuksen traditiot Suomessa. Etusijalla Ojanperän opetuksessa oli monipuolisuus, ja suomenkielinen opetus. (Mts. 227–228.)

Muu Musiikkiopiston henkilökunta ei pitänyt Ojanperästä hänen suomenkielisyytensä ja -mielisyytensä vuoksi (Leppihalme 1987, 9). Ainoastaan Musiikkiopiston johtajan Martin Wegeliuksen ystävyiden ansiosta hän piti paikkansa opettajien joukossa. Ojanperä saikin Wegeliukselta varsin hyvän todistuksen opettajan taidoistaan. Wegelius kehui Ojanperän hoitaneen työtään ”erikoisella taidolla, velvollisuuden tunnolla sekä menestyksellä”. Hänen mukaansa Ojanperän lauluääni on harvinaisen laaja ja kaunis baritoniääni, ja hän on täydellisesti perehtynyt laulutekniikkaan ja äänenmuodostamiseen. Lisäksi Wegelius mainitsee loistavan menestyksen myös Ojanperän esiintymisten suhteen sekä erityisen hyvät laulunopetustaidot. Wegelius lopettaa todistuksensa kertoen, että Ojanperän merkitys laulutaidon kehitykselle ja tulevaisuudelle Suomessa on ollut merkittävä. Hyvin samantapaisen todistuksen kirjoitti myöhemmin musiikkiopiston silloinen johtaja, professori Erkki Melartin Ojanperälle. (Niemelä 1937, 46–47.)

Ojanperä itse kertoi kirjeessään Katri Tuorille Liminkaan opettaneensa menestyksekkäästi. Kirjeessä ojanperä kertoo oppilaidensa onnistuneen konserteissa, ja saaneen hyviä arvosteluja sekä suomen- että ruotsinkielisissä lehdissä. (Limingan Narikka 1996.)

Wegeliuksen lisäksi myös musiikkiopiston seuraava johtaja, Armas Järnefelt, oli Ojanperän ystävä, ja tarjosi opettajan toimea tälle uudelleen sekä kehotti olla välittämättä syrjäyttämisyriyksistä (Leppihalme 1987, 9). Siinä vaiheessa, kun ura laulun opettajana alkoi sujua, ja Ojanperä alkoi saada mainetta, hän usein esiintyi solistina sävellyskonserteissa. Suurinta huomiota saivat Jean Sibeliuksen sävellykset. Esimerkiksi Kullervon baritonirooli oli monien muiden tavoin sävelletty nimenomaan Ojanperän ääntä ja taiteilijapersoonaa ajatellen. (Näsänen 2008, 285.)

Abraham Ojanperä valittiin myös vasta valmistuneen Johanneksen kirkon kanttoriksi vuonna 1892, kirkkoherran ratkaistua vaalin seurakuntalaisten mielipiteen vastaisesti. Häntä ei

oopperalaulajana pidetty kanttorin virkaan sopivana, ja toinen potentiaalinen ehdokas oli hoitanut kyseistä toimea jo jonkin aikaa. Kanttorin vaali paisui todella suureksi puheenaiheeksi Helsingissä, siitä kuhistiin joka paikassa, ja lehdet kirjoittelivat erilaisia kirjoituksia ehdokkaista. Kaikki ehdokkaat olivat paljon julkisuudessa ja esiintyivät konserteissa. (Mts. 248–255.)

Helsingissä käytiin tuolloin keskustelua perinteisen ja uudemman kanttorikuvan paremmuudesta. Ojanperä edusti tätä uudempaa, jonka pelättiin tuovan mukanaan vain epävakautta ja tehtävien laiminlyöntiä. (Mts. 262.)

Ojanperä valittiin kanttorin viran lisäksi vielä kirkkoveisuun opettajaksi Helsingin yliopistoon. Aina, kun oli mahdollista, Ojanperä lauloi suomeksi, sillä hän halusi tehdä politiikkaa musiikillisin keinoin. Helmikuun 1899 manifestin tullessa julki, Oskar Merikannon juuri säveltämä *Urkufantasia* saavutti suuren suosion Johanneksen kirkon pääsiäiskonserttien bravuurina. *Urkufantasian* lopussa oli koraali, *Herra siunaa Suomen kansaa*, jonka kirkkoväki kuunteli venäläisiä uhmaten seisten. *Maamme*-laulua ei kuitenkaan uskallettu laulaa. (Turun Sanoma, 2009).

Ojanperän ollessa Johanneksen kirkon kanttorina konsertointia pidettiin maallisena, ja se soti kirkon periaatteita vastaan. Kirkossa laulaminen oli siis aivan eri asia, kuin muu esiintyminen. Ojanperän soololaulajan taustan vuoksi hänen uskonsa kyseenalaistettiin, mutta hän oli kuitenkin suomenkielisten kansalaisten suosiossa. Kuitenkin samalla kaiken kritiikin keskellä taidemusiikin kriteerejä haluttiin ulottaa myös kirkkomusiikkiin. (Näsänen 2008, 262.)

Helsingin seurakuntien jakautuessa eteläisiin ja pohjoisiin seurakuntiin Ojanperä määrättiin sekä eteläisen suomalaisen että eteläisen ruotsalaisen seurakunnan tehtäviin. Myöhemmin kahden seurakunnan virat poistettiin, ja Ojanperä nimitettiin Helsingin eteläisen suomalaisen seurakunnan kanttoriksi, mutta varsinaisesti hän työskenteli siis koko ajan Johanneksenkirkon kanttorina, joka sai virallisen nimensä vasta myöhemmin. (Mts. 265.)

Vuonna 1896 Ojanperä valittiin Helsingin yliopiston opettajakuntaan teologian opiskelijoiden koraalilaulun ja veisuun opettajaksi. Aluksi järjestelyn piti olla väliaikainen, mutta siitä tulikin Ojanperälle 20 vuoden mittainen työ muiden pestien rinnalle. Sekä Ojanperä itse että tämän ystävät pitivät uraa yliopistossa suurena saavutuksena, verrattuna esimerkiksi kirkon lukkarin virkaan tai musiikkiopiston opettajan työhön. Todellisuudessa työnkuva ei paljon soololaulun opettamisesta poikennut muuten kuin laulujen sisällöltä. (Mts. 317.)

Ojanperä työskenteli Johanneksen kirkon kanttorina vuodet 1892–1915 sekä teologian ylioppilaiden virsi- ja messulaulun opettajana vuodet 1895–1915. Hänen opettajan uransa Helsingin musiikkiopistossa kesti 30 vuotta, ja päättyi vakavasti sairastumiseen vuonna 1915. Sairastuessaan Ojanperä jäi virkavapaalle toistaiseksi opettajan työstä sekä myös muista viroista, joissa oli työskennellyt Helsingissä, eikä enää palannut takaisin töihin. (Niemelä 1959, 6.)

2.4 Monipuolinen ura oopperalaulajana

Suomessa ei ollut vakituista Oopperaa Ojanperän laulu-uran aikana. Kuitenkin aina, kun tarvittiin basso- tai baritonisolista jossain päin Suomea niin oratorio-, ooppera-, kuin missä tahansa musiikkitalaisuudessa, turvauduttiin Abraham Ojanperään, Niemelä (1959) kertoo. Hän esiintyi Wagnerin oopperoissa, Armas Järnefeltin johtamissa oopperaesityksissä ja Oskar Merikannon ensimmäisessä oopperassa *Pohjan neito* Väinämöisen osan. (Niemelä 1959, 6.)

Abraham Ojanperän ja Oskar Merikannon, Johanneksen kirkon urkurin, yhteinen pääsiäiskonsertti niin ikään Johanneksen kirkossa oli tärkeä ja tunnettu jokavuotinen musiikkitalaisuus Helsingissä. Konsertissa molemmat esiintyjät käyttivät avustajina oppilaitaan, näin kouluttaen heitä esiintymisvarmuuteen. (Mts. 7.)

Ojanperä konsertoi aina lomillaan koko Suomen laajuisilla konserttikiertueilla (Turun Sanoma, 2009). Baritonien vähäisestä määrästä johtuen Ojanperä sai rooleja myös Helsingin oopperayhdistyksen produktionissa, vaikka se olikin ruotsinkielinen (Näsänen 2008, 281).

Muita Ojanperän tärkeitä rooleja oli muun muassa Mefiston osa Berliozin *Faustin tuomiassa*, Lorenzon osa *Romeossa ja Juliassa*, basso-osat Beethovenin *Missa solemnis'issa*, Bachin *H-mollimessussa* sekä Mozartin ja Verdin *Requiem'eissä*. Myös Sibeliuksen teoksissa *Kullervo* ja *Koskenlaskijan morsiamet* sekä *Tulen synty* kuului Abraham Ojanperän ääni. (Niemelä 1937, 50.)

Muita Ojanperän laulamia osia oli Beethovenin *9. sinfoniassa*, Gaden kantaateissa *Elverskud* ja *Korsfarene*, Griegin teoksessa *Maansiinne*, Mozartin *c-mollimessussa*, Sibeliuksen teoksissa *Tulen synty* ja *Koskenlaskijan morsiamet*, Händelin teoksessa *Samson* ja niin edelleen (Falck 1958, 237).

Kun Suomeen saatiin Suomen kansallisteatteri, Ojanperä oli mukana kolmessa Richard Wagner -oopperassa ja Carl Maria von Weberin *Taika-ampujassa*. Ojanperän viimeiseksi oopperaksi jäi kesällä 1908 Viipurissa kantaesitetty Oskar Merikannon *Pohjan neiti*. (Turun Sanoma, 2009.)

Pohjan neiti oli ensimmäinen suomalaisen säveltämä, suomen kielellä esitetty ooppera Suomessa, ja sitä pidettiin kansanvaltaisuuden osoituksena (Leppihalme 1987, 13). Pohjan neidissä Ojanperän rooli oli Väinämöinen. Säestämisen hoiti Filharmonisen seuran orkesteri itse säveltäjän johdolla. (Helsingin kaiku 1908, 510.)

Voisikin sanoa, että Ojanperä teki kaikki Suomen merkittävät baritoni- ja bassoroolit ennen Suomen kansallisoopperan perustamista 1911. Hän oli myös yksi ensimmäisiä levyttäneitä laulajia Suomessa. (Wagneriaani 2006, 52–53.)

Kun Ojanperän levytykset tulivat tunnetuiksi amerikansuomalaisten keskuudessa, hänelle tarjottiin jopa konserttikiertuetta valtameren takana. Ojanperä ei kuitenkaan koskaan tälle kiertueelle lähtenyt. Muun muassa Paciuksen *Sotilaspoika* ja Merikannon *Miksi laulan* herättivät tunteita ja koti-ikävää amerikansuomalaisissa. (Näsänen 2008, 433.)

2.5 Abraham Ojanperän laulukoulu

Helsingin musiikkiopiston soololaulun opettajan työn lisäksi Ojanperä opetti myös niin paljon yksityisoppilaita, kuin heitä riitti. Opiskelijan piti osata soittaa urkuja ja laulaa, jotta saattoi opiskella Ojanperän yksityisopetuksessa kanttoriksi. Hän ilmoitti syksyisin opetuksensa alkamisesta sanomalehdessä. (Näsänen 2008, 220.)

Ojanperän opiskeluaikaan käytettiin yleensä joko saksalaista tai italialaista laulukoulua. Ei ole tiedossa, minkälaista laulukoulua Ojanperän omat opettajat, Mechelin ja Ingman suosivat, mutta Ojanperä itse poimi molemmista vallalla olleista laulukouluista hyvät asiat omaan opetukseensa. Iikka Niemelä kirjoitti Kalevassa 22.5.1934 Ojanperän saaneen opettajaltaan Eugen Hildachilta pohjaksi saksalaisen laulukouluopetuksen. Sieltä lienee peräisin se kuuluisa ”tuki”, joka Ojanperän opetuksesta muistetaan. Vankkaan tukeen Ojanperä yhdisti italialaisen laulun keveyden ja valoisuuden. (Niemelä 2017, 34–35.)

Niemelä kertoi Kalevassa 16.5.1956 julkaistussa artikkelissaan Ojanperän kiertäneen useilla ulkomaanmatkoillaan seuraamassa soololaulunopetuksen kehitystä Euroopan

musiikkikeskuksissa, ja pyrki aina pysymään ajan tasalla. (Niemelä 1937, 45.) Näiltä matkoiltaan saamat opit hän yhdisteli omaan ”laulukouluunsa”, jonka peruspilarit olivat tiivistetysti tuki eli oikeanlainen palleahengitys, kurkun ja kielen asento sekä resonanssi eli kaikupohja, kertoi Niemelä Kalevassa 22.5.1934. (Niemelä 2017, 35).

Ojanperä toteutti omia erityisiä periaatteitaan varsin johdonmukaisesti opetuksessaan. Opetus oli vaativaa ja tarkkaa, vaikka meno oppitunnilla olikin hilpeä ja iloinen. Ojanperälle laulunopetuksessa ”tuen” löytäminen oli erityisen tarkkaa. Ahkerille ja tunnollisille oppilaille hän oli sydämellinen, ja saattoi kutsua heitä kahvikupposelle kotiinsa, tai tuntien jälkeen juomaan olutta johonkin kuppilaan. (Niemelä 1937, 46.)

Abraham Ojanperä oli erittäin tarkka oppilaidensa harjoittelun suhteen. Ennen konserttia harjoiteltiin tarkasti laulamisen lisäksi myös lavalla työskentely ja kumartaminen, kertoi Niemelä Kalevassa 26.2.1954. (Niemelä 2017, 61.)

Niemelän Kalevassa 22.5.1934 julkaistun tekstin mukaan tiettävästi Ojanperä oli suunnitellut kirjoittavansa kirjan laulukoulustaan ja opetuksistaan, muttei valitettavasti ehtinyt sitä elinaikanaan kirjoittamaan. Aappolasta myös etsittiin Ojanperän kuoltua mahdollisia luonnoksia suunnitteilla olleesta kirjasta, mutta tuloksetta muutamaa liuskaa lukuun ottamatta. (Mts. 37–38.)

Ojanperän opettajan uran aikaan oli tapana, että parhaimpien opiskelijoiden ensimmäisen konsertin jälkeen opiskelijalle suositeltiin opintojen jatkamista ulkomailla, joko arvostetun yksityisopettajan johdolla tai eurooppalaisissa konservatorioissa. Myös moni Ojanperän oppilaista lähti ulkomaille jatkamaan opintoja, esimerkiksi Ida Ekman, Maikki Järnefelt ja Naema Friberg. (Näsänen 2008, 221.)

Ojanperälle usein myös ilmoitettiin sellaisista jatkokoulutuspaikoista ulkomailla, jotka sopisivat suomalaisille laulunopiskelijoille (mts. 226).

2.6 Ojanperän elämän viimeiset vaiheet

Kaikki kesä- ja joululomansa sekä viimeiset hetkensä Ojanperä vietti Aappolassa. Ojanperän sisar Anna Ojanperä omisti Limingan jokiahteelta pienen Kokko-nimisen talon, joka alun perin kuului heidän syntymäkotitilaansa. Talon päätyi Ojanperän omistukseen, ja hän rakennutti siihen kaksikerroksisen huvilamaisen laajennuksen, ja risti talon Aappolaksi. (Niemelä 1959, 15.)

Iikka Niemelä (1959) muistelee Abraham Ojanperän sairastaneen vakavasti kymmeniä vuosia sokeritautia sekä viimeisinä elinvuosinaan muun muassa munuais- ja sydäntautia. Terveys alkoi horjua jo vuonna 1915, jolloin hän lopetti työnteon Helsingissä. Ojanperä jatkoi sitkeästi kotonaan Limingan Aappolassa oppilaansa Iikka Niemelän konserttiohjelman valmistelua sekä laulunopetusta, jota hän tahtoi pitää lähes joka päivä, vaikka olikin hyvin väsynyt. Ojanperä kuitenkin menehtyi edelleen poikamiehenä sydänhalvaukseen helmikuun 25. päivä, eikä ehtinyt kuulemaan huhtikuulle suunniteltua konserttia. (Mts. 8–9.)

Vielä ollessaan jo petipotilaana elämänsä viimeisinä aikoina Ojanperä piti laulutunteja, ja jaksoi antaa esimerkkejä, miten mikäkin kohta laulusta tulisi laulaa, kirjoitti Iikka Niemelä Kalevassa 24.2.1946 (Niemelä 2017, 76).

Kuolemaansa edeltäneenä päivänä hän oli vielä pitänyt laulutunnin Niemelälle. Samana päivänä hänen luonaan oli myös käynyt vieraita, Ojanperän entinen oppilas, laulajatar Ida Lagus miehensä kanssa, sekä A. Enehjelm. Ojanperän viimeiset sanat Niemelälle olivat kuuluneet näin; ”Jos minä saisin elää elämäni uudelleen, en tahtoisi olla kuvernööri enkä mikään muukaan suuri herra, laulaja vain.” Hänen kuolinvuoteellaan oli Ojanperän sisar Briitta, elinikäinen ystävätär Katri Tuori, ja apteekkari Hallén. Viimeiset sanat Tuorille olivat: ”Elämä on ollut ihana, ystävyys on ollut ihana.” (Niemelä 1959, 9.)

Ojanperä oli määrännyt itse, millaisessa asussa hänet puetaan arkkuun, ja kuka arkun kantaisi hautaan. Hautajaisia vietettiin niin suurin juhlallisuuksin, että tuskin Limingassa sellaisia oli aikaisemmin nähty. (Mts. 10.)

Ojanperän Hautajaisten jälkeen Aappola myytiin irtaimistoinen huutokaupalla. Ojanperän ystävä Aurora Hanneborg rahoitti Aappolan oston. Mukana olivat myös Katri Tuori, Iikka Niemelä sekä Heikki Toppila. Aappola vihittiin loppiaisena 1917 juhlallisesti Abraham Ojanperän Muistokodiksi. (Mts. 16.)

Norjalainen Hanneborg oli musikaalinen, ja osasi arvostaa Aappolan muistoa. Niinpä hän Aappolan ostamisen lisäksi lunasti myös laulajan myydyt huonekalut ja irtaimiston sekä järjesti ne kodinomaisesti Aappolaan. Alkuperäinen ostaja oli saanut ne pilkkahinnalla, mutta Hanneborg tahtoi säilyttää Ojanperän muiston kirkkaana ja unohtumattomana ja joutui maksamaan ison rahan saadakseen irtaimiston palautettua Aappolaan. (I. J. K, 1917.)

Abraham Ojanperä määräsi testamentissaan, että hänen omaisuutensa tulisi myydä, ja sen jälkeen perustaa siitä saaduilla varoilla Abraham Ojanperä -säätiö, joka tukisi Liminkalaisten,

miespuolisten, tavallisen kansan edustajan lauluopintoja. Stipendin saajan tulisi olla 18–21-vuotias, ja omata kaunis lauluääni sekä tarkka sävelkorva. (Niemelä 1932, 44–46.)

Niemelän Kalevassa 15.11.1952 julkaistun kirjoituksen mukaan vuoteen 1952 mennessä rahaston stipendin oli saanut yksi henkilö, Jukka Tuomikoski kanttorin soitonopetukseen (Niemelä 2017, 73). Ilmeisesti rahasto ei kuitenkaan jäänyt elämään, sillä puuttui organisaatio, joka sitä olisi ylläpitänyt ja huolehtinut varojen kartuttamisesta. Ojanperän kuoleman jälkeen kuitenkin hänen ystävänsä järjestivät suuren juhlakonsertin rahaston hyväksi. (Näsänen 2008, 450.)

Ojanperä toivoi myös viimeiseen saakka, että Aapolasta tulisi musiikkiopisto. Toive ei kuitenkaan toteutunut, vaikka Ojanperän ystävät sitä yrittivätkin tämän kuoleman jälkeen järjestää. (Niemelä 1932, 47.)

Ojanperän ystäviin liittyen pitääkin mainita, että hän oli hyvä ystävä nuorena leskeksi jääneen Minna Canthin kanssa, ja asuikin hänen luonaan usein Kuopiossa konsertoidessaan. (Näsänen 2008, 71.)

3 YHTEYDET MUIHIN MUUSIKOIHIN JA SÄVELTÄJIIN

3.1 Musiikinopettajat

Kaarle Kokkonen valittiin Limingan kansakoulun ensimmäiseksi opettajaksi. Kokkonen oli lahjakas musiikkimies, ja perusti Liminkaan ensimmäisen laulukuoron. Tämän kuoron riveissä Ojanperäkin oli laulamassa sopraanoa. (Niemelä 1959, 3.)

Kokkonen huomasi Ojanperän lahjakkuuden ja potentiaalin mahdolliselle laulajan uralle. Hän oli kansakoulu-aikaan Ojanperän suuri innoittaja, ja sai rakkautensa musiikkiin tarttumaan moniin oppilaisiinsa. (Näsänen 2008, 48.)

Erik August Hagfors (1827–1913) oli Niemelän (1959, 4) mukaan musiikin lehtori Jyväskylän seminaarissa Ojanperän opiskellessa siellä kansakoulun opettajaksi. Hagforsin tiedetään usein huomauttaneen Ojanperälle harjoittelun puutteesta, mutta myös kehuneen, kun sille oli aihetta (mt.). Hagforsin tiedetään olleen tiukka arvostelussaan (Niemelä 1937, 42). Vaikka Ojanperä oli lahjakas musiikissa, laiskuuden vuoksi musiikin arvosanat olivat vain tyydyttäviä (mt.).

Kesken Dresdenin opintojen Ojanperä vietti välillä aikaa Suomessa, kun apurahoja ei ollut tiedossa ja matkakassa oli tyhjä (Näsänen 2008, 107). Tällöin Naemi Ingman (1855–1932) opetti Ojanperälle laulua Helsingissä (Niemelä 1959, 4). Ingman oli saanut oppia Pietarin lisäksi Pariisin konservatoriossa, ja oli tunnettu laulupedagogi (Näsänen 2008, 107). Ojanperä avusti Naemi Ingmania konsertissa Turussa 1880 ollessaan itse vielä tuntematon laulajana (Turun sanoma, 2009).

Dresdenin konservatoriossa Ojanperä pääsi Eugen Hildachin (1849–1924) opetukseen, joka tunnettiin laajalti laulajana ja säveltäjänä. Hildachin opetuksessa Ojanperä oli kolme vuotta. (Niemelä 1959, 5.)

Myöhemmin Ojanperän itse ollessa jo opettajana musiikkiopistossa eräs hänen oppilaansa, Sigrid Alfthan, siirtyi Hildachin opetukseen, Näsänen (2008) kertoi kirjassaan Abraham Ojanperä, laulajan elämä. Alfthan koki, että Hildachin menetelmät poikkesivat Ojanperän metodeista, vaikka ne olivat Hildachilta peräisin. Hildach oli sitä mieltä, että erot johtuivat Ojanperän huonosta saksankielentaidosta, kielellisistä väärinkäsityksistä ja tukevasta ulkomuodosta, mikä vaikeutti asioiden matkimista laulun opetuksessa. (Näsänen 2008, 239.)

Myös Emilie Mechelin opetti Ojanperälle laulua tämän opiskellessa Dresdenissä (mts. 102). Mechelin oli Saksan parhaita pedagogeja, ja hänen oppilaakseen pääsy vaati suosituksia ja takuita. Opetus ei myöskään ollut halpaa. Mechelin oli senaattori Leo Mechelinin sisar, ja oli suorittanut omat musiikin opintonsa Pariisin konservatoriossa. Mechelin myös suositteli Ojanperää senaatille, kun hän haki sieltä apurahoja opintoihinsa, sillä oli vaikuttanut Ojanperän poikkeuksellisesta musiikillisesta lahjakkuudesta. (Mts. 102, 105–106.)

Pauline Wiardot (1821–1910) opetti Ojanperää kuukauden ajan kesällä 1889 Pariisissa. Ojanperän Pariisiin houkuttellut norjalainen Aurora Hanneborg järjesti myös Ojanperän laulutunnit Wiardot'n ohjauksessa. Laulunopettaja arvioi hyvin korkealle Ojanperän saksassa aikoinaan omaksumat laulutaidot. Vielä seuraavanakin kesänä Ojanperä pistäytyi Pariisissa ja kävi Wiardot'n opetuksessa. (Mts. 244–245.)

3.2 Säveltäjät, erityisesti kirkkomusiikki

Näsänen (2008) mukaan Ojanperän aikalaisen, säveltäjä Otto Kotilaisen musiikki (1868–1936) kuului Ojanperän konserttiohjelmistoon lähes vakituisesti. Hänellä oli tapana suomalaismielisyyden kohottamiseksi ja suomalaisen musiikin tekemisellä tunnetuksi laulaa konserttiansa lopuksi kotimaista musiikkia, muun muassa Kotilaisen sävellyksiä. Kotilaisen sävellys *Taiteilijalle* on sävelletty Eino Leinon kirjoittamaan runoon. Leino kirjoitti runon Ojanperän juhlakonserttia varten vuonna 1902. (Näsänen 2008, 389.)

Näsänen (2008) kertoi kirjassaan myös Armas Järnefelt (1869–1958) tähänneen opinnoissaan kapellimestarin ja säveltäjän uralle. Hän opiskeli Ojanperän johdolla soololaulua sivuaineena, ja sai tämän vuoksi yksilöllistä kohtelua pääaineopiskelijoihin verrattuna. (Mts. 214.) Järnefelt tunnetaan erityisesti sävellyksestään *Kehtolaulu* sekä vaikuttavasta kapellimestarin urasta.

Ojanperä toimi Armas ja Maikki Järnefeltin järjestämissä oopperoissa solistina myöhemmässä vaiheessa (mts. 224). Suuria Järnefeltien järjestämiä oopperaprojekteja olivat muun muassa Wagner-näytökset vuonna 1905, joissa Ojanperä oli mukana (Niemelä 1937, 50). Järnefelteille kuului Acktén perheen ohella kunnia oopperatoiminnan alulle panemisesta Suomessa (Näsänen 2008, 394).

Maikki Järnefelt-Palmgren (1871-1929) oli Armas Järnefeltin puoliso, ja yksi Ojanperän parhaiten laulajana menestyneitä oppilaita (Niemelä 1959, 6). Niemelän Kalevassa 27.3.1955

julkaistun kirjoituksen perusteella Järnefelt-Palmgren saavutti mainetta laulajana myös maailmalla (Niemelä 2017, 66).

Maikki Järnefelt-Palmgren oli Helsingin musiikkiopistossa Ojanperän oppilaana, selviää Näsänen (2008) kirjasta Abraham Ojanperä, laulajan elämä. Hänen mukaansa Ojanperä oli ottanut hänet suurella ilolla oppilaakseen, ja kehunut hänen esitystään ja lauluääntään nuoresta iästä huolimatta. Järnefelt-Palmgren aloitti suoraan kolmannelta luokalta soololaulun opinnot. Hänestä tuli myös yksi Ojanperän lempioppilaista, ehkä suomenkielisyytensä vuoksi. (Näsänen 2008, 215–217.)

Järnefelt-Palmgren jatkoi lauluopintojaan myöhemmin Pariisissa. Maikki Järnefelt-Palmgren esiintyi usein Ojanperän konserteissa solistina, ja Ojanperä taas toimi Järnefeltien järjestämien oopperaesitysten solistina. (Mts. 221, 224.)

Myös Ferruccio Busoni oli Ojanperän läheinen ystävä (1866–1924) (mts. 212). Hän oli italialaissaksalainen säveltäjä ja pianisti, ja toimi muutaman vuoden Helsingin musiikkiopistossa konserttien säestäjänä sekä pianistina. Hän säesti myös Ojanperää tämän konserteissa. Busoni jopa kävi vaimonsa kanssa kuuntelemassa Ojanperän konserttia Berliinissä tämän konsertoidessa siellä opintomatalla ollessaan. (Mts. 291.)

Ojanperän ystäviin kuului myös Säveltäjä Jean Sibelius (1865–1957) (Turun Sanoma, 2009). Hän loi ensimmäisten teostensa baritoniosat Abraham Ojanperälle, vaikka Ojanperän kerrotaan kerran tokaisseen Sibeliukselle, ettei tämä ole edes suomalainen. Hänellä oli tapana arvostella ruotsia puhuvien kulttuurikotien kasvatteja. (Mt.)

Sibeliuksen teoksista esimerkiksi *Kullervo*-sinfonian baritonirooli on sävelletty Ojanperää solistiksi ajatellen (Näsänen 2008, 285). Kun Sibeliuksen ainoa ooppera *Neito tornissa* valmistui, oli Ojanperä mukana sen kantaesityksessä voudin roolissa. Sävellystä kritisoiitiin, mutta rooleista laulajat saivat kehuja. Sibelius ei itsekään ollut tyytyväinen sävellykseen. (Mts. 318.)

Ojanperä esiintyi myös Sibeliuksen teoksissa *Tulen synty* ja *Koskenlaskijan morsiamet*. Tuskin edes olisi suomesta löytynyt toista näihin osiin pätevää laulajaa Ojanperän lisäksi. Näihin Ojanperän soolo-osiin liittyen Sibelius kirjoittikin tälle onnittelu- ja kiitoskirjeen, joka on yhä tallella Aapolassa. (Niemelä 1937, 50.)

Myös Sibeliuksen *Koskenlaskijan morsiamet* -sävellyksen baritoniosa oli sävelletty nimenomaan Ojanperää solistiksi ajatellen (Näsänen 2008, 318). Kun *Tulen synty* sai ensiesityksensä, Suomen kansallisteatteri oli vasta valmistunut. Näyttämötaide oli suuressa muutoksessa. Esitysten onnistumisesta oli vastaamassa joukko arvostettuja taiteilijoita: Helsingin filharmoninen orkesteri ja suuri mieskuoro, joita harjoittivat Robert Kajanus ja Heikki Klemetti. Solistiosuudet oli jälleen kerran sävelletty Abraham Ojanperälle, ja Sibelius itse johti teoksen teatterin vihkiäisjuhlassa. (Mts. 393.)

Sibelius oli myös innolla ja kaivaten ottamassa ystäväänsä Abraham Ojanperää vastaan takaisin Helsinkiin musiikkiopiston laulunopettajaksi tämän oltua vuoden opiskelemissa ulkomailla apurahan turvin (mts. 211).

Eräs tärkeimpiä henkilöitä Ojanperän elämässä musiikin saralla oli Oskar Merikanto (1868–1924). Säveltäjä Merikanto oli ehdolla Johanneksenkirjon urkuriksi samaan aikaan, kun Ojanperä valittiin Johanneksenkirjon kanttoriksi skandaalinkäryisillä vaaleilla. Merikanto kirjoitti siihen aikaan useita suopeita ja hyväksyviä konserttiarvosteluja Ojanperän konserteista, ja viittasi niissä käynnissä olevaan kanttorin vaaliin, eikä hänen mielipiteensä sopivasta ehdokkaasta jäänyt epäselväksi kenellekään. (Mts. 248–251.)

Oskar Merikanto oli oikeastaan koko kanttorinvaalin lopputuloksen takana, ja sai työparikseen toivomansa lukkarin. Kun hänet myöhemmin valittiin Johanneksenkirjon urkuriksi, ei vaali aiheuttanut kanttorinvaalia vastaavaa kohua, vaan valinta oli selvä ja Ilmari Krohn joutui tyytymään toiseen sijaan. (Mts. 258.)

Merikannolla oli Ojanperän tapaan Dresdenin konservatoriossa hankittu koulutus sekä lisäksi opintoja Leipzigin konservatoriosta (Mts. 268). Näiden kahden muusikon pitkä ja läheinen työtoveruus loi pohjan persoonalliselle musisoinnin uudelle aallolle, joka sai kuulijat valtaansa. Musiikki toi myös seurakunnalle kanttorin ja urkurin itsensä lisäksi suurta taiteellista tyydytystä. Onkin kerrottu, että Johanneksenkirkossa musiikki oli niin kaunista, että pappien osuus kärsi siitä. (Mts. 268–269).

Merikanto ja Ojanperä pitivät yhteisiä konserttikiertueita ja kirkkokonsertteja. Jopa perinteeksi muodostuneet heidän yhteiset pääsiäiskonserttinsa olivat hyvin huomattavia tapahtumia. (Niemelä 1959, 7.)

Isänmaallisuus oli vallalla, ja erään konsertin päätöskappaleen *Oi, Herra siunaa* jälkeen yleisö toivoi *Maamme*-laulua. Sitä ei poliittisista syistä voitu esittää, vaan yhdessä laulettiin *Jumala ompe linnamme*, seisaaltaan. (Leppihalme 1987, 15–16.)

Ojanperä ja Merikanto kanavoivat oratoriomusiikin ja muun kirkkomusiikin poliittisiin tarkoituksiinsa. Se oli helppoa, sillä siihen aikaan kirkkokonsertit olivat ainoita kulttuuritapahtumia, jotka sallittiin juhlapyhinä. (Näsänen 2008, 270.)

Traditioksi ja odotetuiksi kulttuuritapahtumiksi muodostuivatkin heidän yhteiset pääsiäiskonserttinsa, joista ensimmäinen järjestettiin vuonna 1898, ja jotka loppuivat vasta Ojanperän terveyden murenemiseen 1914 (mt.). Ohjelmistoon kuului muun muassa Händeliä, Beethovenia, Bachia, Mendelssohnia ja Schubertia. Laulut esitettiin suomenkielellä. Ohjelmisto vakiintui ajan myötä, ja konserttiohjelma sai vaikutteita suomalaisuusliikkeestä ja sortovuosien vastarintaperinteistä. Sitten ohjelmaa monipuolistettiin eri soittimin, kuorolla ja avustajilla. (Mt.)

Sekä Merikanto että Ojanperä on yhdistetty nuorsuomalaiseen kulttuuriliberaaliin *Päivälehd*en piiriin, johon kuului tunnetuista muusikoista myös Ojanperän ystävät, Kajanus ja Sibelius, kuten myös Eino Leino, käy ilmi Leppihalmeen (1987) tekstistä. Esimerkiksi Sibeliuksen sinfonia *Kullervo* on selkeästi saanut vaikutteita *Kalevalan* ja uhkaavan sortokauden lisäksi myös *Päivälehd*en piiristä. (Leppihalme 1987, 10–11.)

Ojanperä piti 30-vuotislaulajajuhlansa Helsingin yliopiston juhlasalissa laulaen muun muassa Beethovenin, Schubertin, Wagnerin ja Merikannon kappaleita, Merikannon säestyksellä tietenkin (Limingan Narikka 1996). Hänen viimeiseksi roolikseen jäi 1908 kantaesitetty Merikannon sävellys *Pohjan neito* (Turun Sanoma, 2009).

Ojanperän ystäviin lukeutuu myös säveltäjä Erkki Melartin (1875–1937), joka oli Ojanperän viimeisinä elinvuosina Helsingin musiikkiopiston johtaja ja Ojanperän työtoveri (Niemelä 2017, 68). Ojanperä muun muassa kirjoittikin tälle kotoaan kirjeen, jossa kertoi pitävänsä loppuvuoden lomaa, ennen terveydentilansa romahtamista, Niemelä muistelee kirjoituksessaan ”Lakeuden laulajan Abraham Ojanperän kuolemasta 40v” Kalevassa 27.3.1955. (Mt.)

Säveltäjä, kapellimestari ja muusikko Robert Kajanus (1856–1933) avusti orkesterinsa kanssa Ojanperää eräässä tämän konsertissa Helsingin yliopiston juhlasalissa. Konsertissa esitettiin myös kotimaan musiikkipiireille tuntemattomia kappaleita. Se sai sekä *Uudelta Suomettarelta* että *Hufvudstadsbladetiltä* loistavat arvostelut. (Näsänen 2008, 281–282.)

Kajanuksen populaarikonsertit houkuttelivat Ojanperää, kuten muutakin kaupungin kulttuuriväkeä, usein Helsingin Seurahuoneelle viettämään iltaa (mts. 323). Seurahuoneella viettivät aikaansa myös vakituiset kanta-asiakkaat Sibelius, Akseli Gallen-Kallela ja Eero Järnefelt, ja siellä kantaesitettiin monet aikakautensa sävellysuutuudet. (Mts. 331–332.)

Richard Wagnerista (1813–1883) taas tuli Ojanperän lempisäveltäjä Saksassa opiskelun aikana, tosin he eivät koskaan ehtineet tavata (mts. 179). Ojanperä kävi tutustumassa pian Wagnerin kuoleman jälkeen tämän kotiseutuun ja puitteisiin, jotka oli suunniteltu ja rakennettu nimenomaan Wagnerin oopperoiden esittämistä varten, ja oli hyvin vaikuttanut. Ojanperä lauloi itsekin useita Wagner-rooleja myös Suomessa. (Mts. 167–170.)

Leevi Madetoja (1887–1947) oli Ojanperän aikaan vasta tulevaisuuden säveltäjätoivo. Hän istui Merikannon Pohjan Neiti -oopperan ensi-illassa yleisön joukossa, kun Ojanperä oli Väinämöisen roolissa lavalla. Madetojan tiedetään ihailleen kovasti Ojanperää laulajana ainakin kouluvuosinaan. (Mts. 431.)

Nuoremman säveltäjäsukupolven edustaja Ahti Sonninen (1914–1984) sävelsi vuonna 1948 julkaistuun, Abraham Ojanperän elämän pohjalta tehtyyn elokuvaan *Ruusu ja kulkuri* musiikit. Hän oli tuohon aikaan yksi etevimmistä nuorista säveltäjistä, Niemelä kirjoitti Kalevassa 28.3.1949 artikkelissaan ”Ruusu ja kulkuri (I)”. (Niemelä 2017, 93.)

3.3 Kollegat ja muut yhteistyökumppanit

Ojanperällä oli monipuolisen uransa ja ystävällisen luonteensa ansiosta laaja ystäväpiiri, johon kuului monelta alalta taiteilijakuuluksia ja muusikoita – sekä suomalaisia että ulkomaalaisia. Hän myös usein kestiti ystäviään, ja ruokapöytä oli asunnossa yhtä tärkeässä roolissa, kun Ibac-merkinen flyygeli tai saksalaisvalmisteinen gramofoni. Yksi vuosisadan vaihteessa olleista vakiovierailijoista Ojanperän kotona oli runoilija Eino Leino (1878–1926). (Näsänen 2008, 325–327.)

Ojanperän luona Helsingissä asui alivuokralaisena jonkin aikaa eräs viulisti, josta ei ole tarkempia tietoja, ja myöhemmin alivuokralaisena oli usein kotiseudulta Limingasta tulleita opiskelijoita (mts. 328–329). Myös Limingan Aappolassa Ojanperä kestiti vieraita, kotipitäjästä ulkomailta kotoisin oleviin saakka. Säveltäjä ja musiikkikriitikko Evert Katila oli

jonkin aikaa Aappolassa vierailulla vuonna 1910. Myös Merikanto kuului vakiokävijöihin. (Mts. 347.)

Eino Leino oli Ojanperän hyvä ystävä ja joka sunnuntainen päivällisvieras tämän kotona (Niemelä 1959, 13). Leino otti asiakseen alkaa runoilemaan suomenkielisiä laulutekstejä niiden puutteessa. Ojanperä teki Merikannon kanssa yhteistyötä – Merikanto sävelsi suomenkielisiä runoja ja Ojanperä kantaesitti niitä toimien niissä solistina. Leino käänsi myös suomeksi useita tunnettujen säveltäjien lauluja, esimerkiksi Schubertin *Litanei* ja useita Beethovenin sävellyksiä. (Näsänen 2008, 273–274.)

Eino Leino vakuutteli Ojanperän kuoleman jälkeen *Sunnuntai*-lehdessä, ettei Suomen laulu koskaan kuole, Ojanperän kuolemasta huolimatta (Turun Sanoma, 2009). Ojanperän ja Leinon ystävyys oli alkanut suomalaisuusliikkeestä: molemmat olivat hyvin isänmaallisia ja suomenmielisiä (Näsänen 2008, 327).

Eräässä päiväämättömässä kirjeessään Ojanperä kehuu Leinoa Suomen suurimmaksi ja lahjakkaimmaksi runoilijaksi, ja kuvaili hänen tehneen jo paljon työtä runouden eteen (mts. 349). Eino Leino taas nimesi Ojanperän ja Merikannon suomalaisista taiteilijoista ehdottomiksi ykkösiksi (mts. 379).

Laulunopettaja ja laulaja Emmy Achté (1850–1924) opetti Ojanperän kanssa Helsingin suomalaisessa teatterissa laulua näyttelijöille. Sen lisäksi molemmat heistä olivat rooleissa teatteriesityksissä. (Mts. 281, 284.)

Ojanperä oli koko Achtén muusikkosuvun läheinen ystävä (mts. 332). Ojanperä ja Emmy Achté tavatessaan jommankumman kotona joko lauloivat kilpaa tai kiistelivät eri laulumetodeista. He olivat useissa eri oopperoissa ja kantaesityksissä yhdessä solisteja. Emmy Achtén mies Nikolai Achté perusti Helsingin Lukkari- ja urkurikoulun, jonka opettajakuntaan myös Ojanperä kuului. Achtén perheen kotona järjestettiin illanviettoja, joissa edellä mainittujen lisäksi viihtyivät myös Johan Vilhelm Snellman, Oskar Merikanto ja ”kiltti setä Topelius”, niin kuin perheen lapsi, Aino Ackté (1876–1944) muistelee. Myös tytär Aino teki uraa soololaulajana. (Mts. 332–333.)

Kun Aino Ackté oli esiintymässä Pariisin maailmannäyttelyssä Suomen osastolla konsertissa, Ojanperä kirjoitti hänelle kirjeen, jossa käski tätä laulamaan ”sorretun kotomaan laulun kohottamiseksi”. Suomessa elettiin sortovuosia, ja isänmaallisuus oli voimakkaasti pinnalla. (Mts. 385.)

Helsingin musiikkiopiston johtaja Martin Wegelius (1846–1906) oli, kuten edelliset muusikotkin, Ojanperän hyvä ystävä (Mts. 210). Hänet valittiin Helsingin musiikkiopiston johtajan tehtävään, kun norjalainen säveltäjä Edvard Grieg kieltäytyi siitä. Ulkomaalaiset muusikot ja taiteilijat olivat siihen aikaan Suomessa kovassa huudossa. Ojanperä toimi usein Wegeliuksen johtaman kuoron solistina. Ojanperän ja Wegeliuksen yhteinen päämäärä suomalaisesta musiikkikulttuurista yhdisti heitä Wegeliuksen ruotsinkielisestä alkuperästä huolimatta. (Mts. 210.) Wegelius myös piti Ojanperän opetusmetodeita ja teorioita laulun opetuksesta suuressa arvossa (mts. 229).

Urkuri ja säveltäjä Richard Faltin (1835–1918) oli Ojanperän Dresdenissä opiskelun aikoihin Nikolain kirkon kanttorina sekä Keisarillisen Aleksanterin Yliopiston musiikinopettajana (mts. 106). Faltinia pidettiin musiikkipiireissä todella korkeassa asemassa. Hän antoi Ojanperälle suosituksensa, kun tämä haki apurahaa ulkomaisiin opintoihinsa. He olivat tutustuneet Suomalaisessa Teatterissa Faltinin toimiessa sen lauluosaston kapellimestarina, ja Faltin mieltyi uraansa aloittelevaan Ojanperään. (Mt.)

Faltin tuki Ojanperää opiskeluaikojen lisäksi myös, kun tämä haki Helsingin musiikkiopiston laulunopettajan virkaan. Faltin itse oli musiikkiopiston perustamisesta asti opettanut siellä urkujen soittoa. (Mts. 205.)

Ojanperä ja Faltin myös konsertoivat usein yhdessä (mts. 212). Johanneksenkirkon urkujen vihkiäiskonsertissa vuonna 1891 Ojanperä lauloi Faltinin säestäessä urkuja Mendelssohnin aarian *Gott, sei mir gnädig*. Konserttia lehdessä arvostellessaan Oskar Merikanto ei juuri Faltinin soittoa kehunut, mutta Ojanperää senkin edestä. Kuitenkin *Uusi Suometar* ylisti Faltinin soittoa ja konsertin järjestelyjä. (Mts. 260–261.)

Kun Richard Faltin johti Fredrik Paciuksen säveltämän oopperan *Loreley*, oli Ojanperä solistina. Ooppera sai suuren suosion ja jäi ohjelmistoon koko kevääksi. (Mts. 284.)

3.4 Oppilaat

Toimittaja ja tenori Iikka Niemelä (1888–1964) oli Ojanperän ystävä kotipaikkakunnalta, ja myös tämän viimeinen lauluoppilas (Järnfors 1951, 5). Niemelä lauloi kolmessa pääsiäiskonsertissa Ojanperän ja Merikannon avustajana. Tämä oli opettajien tapa antaa lahjakkaille oppilailleen esiintymiskokemusta (Niemelä 1959, 7).

Matti Korhonen (2017, 5) kertoo kokoamansa *Tähystyksiä*-kirjan ensimmäisessä luvussa ”Tähystäjä tähysti vuosikymmeniä” Niemelän jättäneen opettajan toimensa opiskellakseen musiikkia, erityisesti soololaulua Ojanperän johdolla. Niemelä opiskeli Saksassa Leipzigin konservatoriossa, konsertoi muun muassa Leipzigin, Tallinnassa ja Suomessa. Hän lauloi myös tenoripääosia kotimaisissa oopperoissa, johti laulukuoroja Helsingissä, Limingassa, Kempeleessä ja Vihannissa. (Niemelä 2017, 5.) Niemelä kirjasi myös ylös paljon muistojaan laulaja Abraham Ojanperästä.

Yksi Ojanperän menestyneimmistä oppilaista aiemmin mainitun Maikki Järnefelt-Palmgrenin lisäksi oli Ida Ekman (1875–1942) (Niemelä 1959, 6). Iikka Niemelä kirjoitti Kalevassa 27.3.1955 artikkelissaan ”Lakeuden laulajan Abraham Ojanperän kuolemasta 40v” Ekmanin saavuttaneen mainetta laulajana myös maailmalla Suomen lisäksi. (Niemelä 2017, 66.)

Ekman oli Ojanperän uran alkuvaiheen ”löytö” (Näsänen 2008, 217). Hän oli vasta 16-vuotias, kun Ojanperä kuuli hänen kauniin lauluäänensä aivan sattumalta. Laulun opiskelu Helsingin musiikkiopistossa alkoi tosin vasta, kun Ojanperä oli käynyt neuvotteluja Ekmanin äidin, Eva Morduchin kanssa. Ekmanin taustakoulutus oli venäläinen koulu, mikä antoi hyvän pohjan soololaulun opiskelulle. Ida Ekman kehui Ojanperän opetusta taitavaksi ja innostavaksi, ja tämän metodiset opit oman koulutuksensa peruspilareiksi. Myöhemmin Ojanperä opetti vielä Ida Ekmanin pikkusiskoa, Sara Morduchia. (Mts. 217–218.)

Ojanperä seurasi tiiviisti oppilaansa Ida Ekmanin uraa (mts. 226). Tämä teki suomalaista musiikkia tunnetuksi maailmalla konsertoimalla yhdessä pianistimiehensä Karl Ekmanin kanssa, ja pariskuntaa pidettiin ”kansainvälisen kulttuurityön airuina” (mts. 226). Myös Ekman toimi avustajana Ojanperän konserteissa eli esitti muutamia soololauluja (mts. 275).

Ojanperän miespuolisista oppilaista menestyneimpiin kuului Eino Rautavaara (1876–1939). Hän oli suomalainen oopperalaulaja, kanttori ja laulunopettaja (Turun Sanoma, 2009).

Myös säveltäjä ja urkuri Armas Maasalo (1885–1960) opiskeli soololaulua Ojanperän johdolla (mt.). Näsänen (2008) mukaan Maasalon muistoista Ojanperästä opettajana ei löytynyt mitään negatiivista. Hän piti opetusta hyvänä, sillä siitä puuttui turha teoretisointi, ja opetus tapahtui enemmänkin opettajan esimerkkiä toistamalla ja mallia ottamalla. Ojanperä tosin piti Maasalon itsensä mukaan tämän ääntä vähäpätöisenä, ja laittoi Maasalon usein säestämään muita oppilaita. (Näsänen 2008, 233–234.)

Ojanperä kantaesitti vuonna 1914 Maasaloon säveltämän teoksen *Oi Jeesus lohdutukseni*, jonka tämä oli hänelle omistanut (mts. 274.) Maasalo kunnioitti nuoruutensa laulunopettajaa suuresti. Hän kuvaili Ojanperän laulua sellaiseksi *bel cantoksi*, jota harvoin sai kuulla. Hänen mukaansa Ojanperän mahtava ääni ja kantava legatolinja laulussa olivat juuri omiaan klassisen kirkkomusiikin laulamiseen, ja että parhaimmillaan Ojanperä oli juuri kirkkomuusikkona. (Mts. 280.)

Sen sijaan säveltäjä Heikki Klemetti (1876–1953) suhtautui kriittisesti Ojanperän opetusmetodeihin (mts. 239). Hän opiskeli sävellyksen ohella laulua Ojanperän johdolla (Turun Sanoma, 2009). Klemetti arvioi Johanneksenkirkon musiikkia, eli Ojanperän ja Merikannon musisointia kaikista kirkoista uudenaikaisimmaksi. Samassa arviossaan hän nimesi Ojanperän tuon ajan edustavimmaksi laulajaksi. (Näsänen 2008, 269–270.)

Klemetti suhtautui kriittisesti Ojanperän opetusmetodeihin, mutta tietävästi hänen kantansa muuttui negatiiviseksi vasta myöhemmin, kun hän ei enää ollut Ojanperän oppilaana (mts. 239).

Laulaja, laulunopettaja ja säveltäjä Axel von Kother (1871–1927) oli myös Ojanperän lauluoppilas musiikkiopistossa (Falck 1958, 237). Ojanperän terveyden alettua huonontua hänen oppilaansa Helsingin musiikkiopistossa jaettiin muiden opettajien ja sijaisten kesken. Axel von Kother oli siinä vaiheessa edennyt jo laulun opettajaksi, ja osa Ojanperän lauluoppilaista siirtyi hänen opetukseensa. (Mts. 446.)

Sigrid Alfthan oli Ojanperän alkuaikojen oppilas musiikkiopistossa. Alfthan oli ruotsinkielinen, mikä hiukan hankaloitti opetuksen sujumista. Hän siirtyi myöhemmin Eugen Hildachin oppilaaksi Berliiniin, samalle opettajalle siis, joka myös Ojanperää oli opettanut aikanaan. Siellä Alfthan huomasi erot näiden kahden opettajan opetuksessa, jotka johtuivat luultavasti väärinkäsityksistä kielimuurin vuoksi. Alfthan kirjoitti Ojanperälle tästä asiasta, ja tämä loukkaantui. Ojanperä oli arvosteluissaan pitänyt Alfthania lupaavana laulajattarena, mutta tämän tuotua ilmi erot Ojanperän ja Hildachin opetusten välillä mielipide muuttui pysyvästi. (Mts. 239–242.)

Ensimmäisiä Ojanperän oppilaita oli Alfthanin lisäksi myös Aleksandra Ahnger (1859–1940), joka päätyi lopulta myös opettamaan musiikkiopistossa soololaulua (mts. 238). Sekä Ojanperä että Ahnger olivat solisteina Oskar Merikannon säveltämässä *Pohjan neiti* -opperassa Suomen kansallisteatterissa (mts. 430–431).

Kothenin ja Ahngerin lisäksi Ojanperän oppilaista hänen työnsä jatkajaksi nousi Alfred Hiilimies (1886–1961), entinen Hihlman. Hänet valittiin myöhemmin Helsingin kansakoulujen laulunopettajaksi ja Johanneksen kirkon kanttoriksi, molemmissa viroissa myös Ojanperä oli työskennellyt, kertoi Niemelä Kalevassa 26.2.1954 artikkelissaan ”Abraham Ojanperän kuoleman 38-vuotismuisto”. (Niemelä 2017, 62.)

Hiilimies avusti Ojanperää tämän viimeisessä pääsiäiskonsertissa vuonna 1913. Konsertti sai suuren suosion, ja Johanneksen kirkko oli lähes täynnä. (Näsänen 2008, 276.)

Ojanperän oppilaista myös Alarik Ugglan (1860–1908) ja Rosina Tengén tekivät myöhemmin laulunopettajan töitä. Kun Ojanperä kävi opintomatalla Italiassa lukuvuoden 1895–1896, he sijaistivat tätä. (Mts. 287.)

Ugglan oli myöhemmin töissä Hufvudstadsbladetilla, ja arvioi Ojanperän konsertteja lehteen (mts. 389).

Alma Silventoinen oli edellä mainittujen tapaan Ojanperän oppilaana musiikkiopistossa. Hänen laulututkintonsa sujui niin hyvin, että Ojanperä kehui häntä. Ojanperän suhtautuminen kuitenkin Silventoiseen muuttui tämän siirryttyä Aleksandra Ahngerin oppilaaksi, mikä tuli ilmi seuraavassa laulututkinnossa. Tämä saattoi kuitenkin olla vain näpätys nuoremmalle soololaulun opettajakollegalle, joka oli itse aiemmin ollut Ojanperän oppilaana. (Mts. 237–238.)

Ojanperän työn jatkajaksi päätyneet Oskar Kaakonkalvo oli myös Ojanperän lauluoppilas Helsingin musiikkiopistossa (mts. 446). Kun Ojanperän terveys alkoi huonontua, hän petasi Kaakonkalvolle uransa jatkajan, soololaulun opettajan paikkaa. Ojanperän jäädessä pois töistä, osa hänen lauluoppilaistaan siirtyi Kaakonkalvon opettavaksi. Näytti kuitenkin siltä, että Kaakonkalvoa syrjittiin Ojanperän jatkajan valinnassa, eikä Ojanperän toive jatkajasta näyttänyt toteutuvan. (Mts. 446.)

Ojanperän laulunopettajan tehtävän jatkajaksi oli jo valittu Alexis af Enehjelm, mutta musiikkiopiston johtaja Melartin päätyi kuitenkin palkkaamaan Ojanperän toivoman Kaakonkalvon soololaulun opettajaksi (mts. 448).

Iikka Niemelä kirjoitti Kalevassa 22.3.1958 artikkelissaan ”Välähdyksiä viimeisiltä opettajavuosiltani ja tähystystoimeni alkua ajoilta” K. A. Bäckmanin olleen Ojanperän opiskelutoveri Dresdenissä ja myöhemmin vielä tämän lauluoppilas. Bäckman oli myös ollut

Oulun tuomiokirkon kanttorina ja toiminut Kallion koulun poikaluokkien laulunopettajana. Hänen työtään Niemelä jatkoi. (Niemelä 2017, 27.)

Muita Ojanperän lähinnä nimeltä tunnettuja oppilaita olivat muun muassa Adée Leander-Flodin, Erna Gäsbeck, Annikki Uimonen, Yrjö Somersalmi (Falck 1958, 237). Fanny Holt ja Saima Nikander, yksi Ojanperän viimeisten opetusaikojen lempioppilaista (Näsänen 2008, 237–238).

3.5 Vaikutus musiikkielämään

Kun Suomeen 1800- ja 1900-lukujen taitteessa vasta luotiin musiikkikulttuuria, oli Abraham Ojanperän panos merkittävä (Limingan Narikka 1996).

Suomalaisessa musiikkielämässä tapahtui ratkaiseva käänne 1880-luvulla, juuri silloin, kuin Ojanperä päätti kieltäytyä oopperaurasta ja palasi Suomeen Helsingin musiikkiopiston soololaulun opettajaksi. Silloin alkoi runsas kansallisesti merkittävä musiikintuotanto ja säveltaide Suomessa alkoi siirtyä enemmän kotimaisiin käsiin. (Leppihalme 1988, 9.)

Ojanperä ottikin musiikkiopiston tavoitteen luoda pohja kansalliselle musiikkikulttuurille ja nostaa Suomen musiikkikoulutus manner-Euroopan vanhojen musiikkikulttuurimaiden tasolle omakseen (Näsänen 2008, 227).

Ojanperän erästä konserttia kritisoitiin ”hänen omiensa” piiristä lehtiarvostelussa, koska koko konsertissa oli vain kaksi suomenkielistä laulua (Leppihalme 1987, 15). Ojanperä esittikin vaatimuksen suomalaisille säveltäjille Keski-Suomi-lehdessä: ”[...] miksi eiwät suomalaiset säweltäjät käytä suomalaisia tekstejä säweltäessään? [...]”. Hän lupasi konserttisalien kaikuvan suomen kielellä, mikäli säveltäjät kääntäisivät tekstejä ensin suomeksi. (Mt.)

Ojanperän omaksuma elämäntehtävä suomalaisen ja suomenkielisen laulutaiteen edistämisestä näkyi esimerkiksi konserttiohjelmien suunnittelussa: konserttien lopussa oli lähes poikkeuksetta kansanlauluja. Sen lisäksi hän keskittyi nousevan säveltäjäpolven laulujen esittämiseen. Näitä säveltäjiä olivat muun muassa Jean Sibelius, Armas Järnefelt, Oskar Merikanto, Otto Kotilainen ja Erkki Melartin. Näitä Ojanperä pyrki tekemään tunnetuksi myös ulkomailta antamissaan kahdessa konsertissa. (Näsänen 2008, 376.)

Ojanperä ehti 30-vuotisen uransa aikana kasvattaa monia merkittäviä laulajia ja suuria laulajasukupolvia. Hänen konserttikiertueensa, monipuolinen työnsä opettajana ja kanttorina sekä roolinsa oopperassa vaikuttivat merkittävästi Suomen musiikkielämään aikana, jolloin oli tarjolla ainoastaan elävää musiikkia. (Turun Sanoma, 2009.)

Monipuolisesta työurasta huolimatta Ojanperän päätavoite oli edistää suomalaista taidelaulua (Wagneriaani 2006, 53). Hän neuvoikin mielellään lauluoppilaiden lisäksi myös ystäviään laulamissa, muun muassa ystävänsä kotipaikkakunnalla, Antti Elsilää. Ojanperä opetti tälle lauluja, ja säesti Elsilän laulaman laulun *Caro mio ben* kansakoulun 40-vuotisjuhlassa. (Limingan Narikka 1996.)

Kesällä 1913 Ojanperä piti ulkoilmakonsertin omalla kotipihallaan, johon kaikki olivat tervetulleita kuuntelemaan. Kun hänellä oli muusikkovieraita, ne olivat koko kylän vieraita. (Hällström 1913, 583.)

Vaikka Ojanperä päätyi valitsemaan Dresdenin oopperan sijasta talousvaikeuksissa olevan aloittelevan musiikkiopiston, hänen työnsä tulos, vankka pohja suomalaiselle soololaulumusiikille, oli paljon kestävämpi ja arvokkaampi, kuin olisi ollut ura vain esiintyvänä taiteilijana. (Niemelä 1937, 45.)

Niemelän (1937) mukaan laulutaide oli Ojanperälle elähdyttävä voima, joka oli luotu ihmissielun kohotukseksi ja ylennykseksi. Hän teki suomalaisen laulumusiikin eteen elämän mittaisen työn ja pyrki koko ajan suurempaan täydellisyyteen esittäessään laulutaidetta. Ojanperä halusi hartaasti kohottaa suomalaisen laulutaiteen asemaa. Ojanperä mielsikin yhdeksi elämäntehtäväkseen suomenkielisten lahjakkaiden laulajien saattamisen opintielle. (Mts. 52.)

Jotain Ojanperän asemasta suomalaisen musiikin edustajana kertoo Robert Kajanuksen muistiinpanot vuonna 1890 pidetystä kokouksesta, jossa suunniteltiin Suomen Säveltaiteilijain liiton perustamista. Liitto perustettiin kuitenkin vasta Ojanperän kuoleman jälkeen, mutta alun perin suunnitellun eri musiikkielämän aloja edustavan kantajajäsenistön joukosta löytyy Ojanperän nimi. (Leppihalme 1987, 11.)

Hufvudstadsbladetin kriitikko kirjoitti 1890-luvun lopulla jutun lehteen Helsingin uudesta kirkosta, Johanneksen kirkosta, ja kertoi siinä Ojanperän saaneen vahvan aseman N. Achtén, K. Sjöblomin, R. Faltinin ja O. Merikannon rinnalla (Näsänen 2008, 264). Ojanperä valittiin myös sellaisten taiteilijakantoreiden luetteloon, joiden vaikutus oli ollut suurta ja merkittävää

kirkollisen musiikkikulttuurin kehitykselle, mutta vasta tulevina vuosikymmeninä, kuten yleensä taiteen alalla (Näsänen 2008, 264).

Kun suomalaisuusliike oli voimakasta, Ojanperän ura ja maine kirkkolaulajana lähti nousuun (mts. 273). Suomalaismieliset runoilija Eino Leino sanoituksillaan ja Johanneksenkirkon kanttori Oskar Merikanto sävellyksillään myötävaikuttivat asiaan. Sopivin tulkitsija suomenkielisille teksteille oli Abraham Ojanperä. Monet suomenkieliset laulut syntyivätkin hänen laulettavakseen sävellettyinä ja runoiltuna: esimerkiksi Evert Katilan säveltämä *Keväthymni* ja Oskar Merikannon *Onneton*, joihin molempiin on Eino Leino runoillut sanat sekä Armas Maasalons sävellys *Oi Jeesus lohdutukseni*. Ojanperä myös esitti vasta suomeksi käännetty Gounoudin säveltämän ja W. Wesalan suomentaman *Jeesus Natsarealainen* sekä J. S. Bachin Ilta Koskimiehen kääntämän sävellyksen *Rakkahin Jeesus*. (Mts. 273–275.)

Ojanperän ja Merikannon perinteeksi muodostuneet pääsiäiskonsertit Johanneksenkirkossa jäivät elämään, vaikka Ojanperä ei terveydentilansa vuoksi pystynyt enää pääsiäisenä 1914 osallistumaan. Pääsiäiskonsertit oli juurrutettu Helsingin musiikkielämään, ja niistä oli tullut arvostettu traditio. Suomenkielinen kirkkolaulu oli tullut suosituimmaksi, poliittinen viesti kuulluksi, ja samalla oli kasvatettu uutta kirkkomusiikkisukupolvea. (Mts. 279.)

Ojanperän suomenkielisten musiikkivalintojen lisäksi konserteista ja jumalanpalveluksista teki erityisen helposti avautuvia ja vaikuttavia hänen selkeä suomen kielen artikulaationsa (mts.).

Vaikka Ojanperän laulajan uran alkuvaiheilla osa lehdistöstä, erityisesti ruotsinkielisistä arvosteli hänen esiintymisiään heikosti tai vaikenä kokonaan, asia muuttui uran loppua kohden (Niemelä 1937, 52–53). On huomion arvoinen seikka, että jopa Hufvudstadsbladetin ankara ja pelätty musiikkikriitikko, nimimerkki Bis, kirjoitti näin Ojanperän 30-vuotislaulajakonsertista:

Kukapa ei tuntisi ”isä Abrahamia”. Me kohtaamme hänen tunnetun persoonansa laulusaleissa, suuremmissa konserteissa, kuulemme häntä lukkarina Johanneksen kirkossa sunnuntaisin ja kerran vuodessa, pääsiäisenä konserttilaulajana. Olemme tottuneet hänessä näkemään jonkinlaisen nykyaikaistetun suomalaisen laulutaiteen Väinämöisen, sillä herra Ojanperä on oivallisella tavallaan esittänyt ”ukkoa” näyttämöllä useammin kuin kerran. Mutta Abraham Ojanperä ei ole tyytynyt ukkojen esittämiseen. Hän on valmistanut myöskin laulajattaria ja laulajia, sellaisia, jotka

johonkin kelpaavat. Useimmat meidän parhaista laulajattaristamme, alkaen Ida Ekmanista ja Maikki Järnefeltistä, sekä laulajistamme ovat valmistuneet hänen koetellussa ja hyvässä koulussaan. (Mt.)

Ojanperän kuolema oli lehdistössä suuri uutinen, ja siitä kerrottiin näyttävästi (Turun Sanoma, 2009). Tidning för musik -lehdessä Otto Andersson kirjoitti näin: ”Abraham Ojanperä tullaan kiitollisuudella muistamaan Suomen musiikinhistoriassa.” Nykyään valitettavasti suurimmaksi osaksi vain klassisen musiikin edustajista osa tuntee Ojanperän nimeä. Aikanaan hän kuitenkin oli suuri nimi Suomen kulttuurielämässä; Suomi-Filmi Oy teki Abraham Ojanperän elämästä jopa elokuvan *Ruusu ja kulkuri* vuonna 1948. (Mt.)

Ojanperä on kotipaikkakunnallaan Limingassa nykyäänkin tunnettu. Vuonna 1996 Abraham Ojanperä -seura järjesti Abraham Ojanperän nimikkofestivaalin Limingassa ja Lumijoella. Ojanperän uran tapaan festivaalista pyrittiin järjestämään kansainvälinen, ja laulumusiikkipainotteinen. Konsertteja pidettiin Limingan ja Lumijoen kirkkojen lisäksi Lampi-museossa ja Limingan taidekoulussa. (Paimenlaulu, 1996.)

Ojanperän kotipaikkakunnalla Limingassa on nimetty teitä hänen mukaansa, Ojanperänkankaan asuinalue sekä Ojanperän koulu.

Säveltäjä Jukka Linkolan ooppera *Abrahamin pidot* kantaesitettiin elokuussa 2017 Limingassa vanhan museon alueella, johon kuuluu vanhan kansakoulun lisäksi myös Ojanperän kotitalo, Aappola. Ojanperää oopperassa esitti vuonna 1991 syntynyt baritoni Tomi Punkeri. Oopperahanke oli Liminka 540 -juhlavuoden päätapahtuma, ja sen hallinnoijana ja pääasiallisena toteuttajana toimi Limingan kunta. Samana vuonna myös Suomi juhli 100-vuotista itsenäisyyttään, ja ooppera oli osa myös virallista Suomi100-ohjelmistoa. (Visit Liminka.)

Abrahamin pidot -oopperaa esitettiin seuraavana vuonna myös Helsingin Musiikkitalossa. Helsingin Sanomien Teija Loponen kirjoitti oopperan olevan upea suurteos, täynnä yllätyksiä mutta silti tasapainoinen rakenteeltaan. (Loponen 2018.)

4 YHTEENVETO

Abraham Ojanperän elämäntarina on loistava esimerkki siitä, miten menestyminen on mahdollista huonoista lähtökohdista ja aikaansa nähden epävarmasta haaveammattista huolimatta.

Kaikesta päätellen Ojanperän vaikutus suomalaiseen laulunopetukseen on ollut huomattava. Hänen loppumaton tiedonjanonsa laulun opetuksen uusista tuulista ja niiden omaksuminen on ollut merkittävää laulunopetuksen kannalta. Hän on opettanut monia lahjakkaita laulajia useasta sukupolvesta, jotka puolestaan ovat vieneet Ojanperän lauluperintöä taas seuraavien ja seuraavien sukupolvien laulajille.

Ojanperän tyyli poimia kaikista eri laulukouluista parhaat puolet on kehittänyt pohjan suomalaiselle laulunopetukselle, varsinkin, kun hän oli ensimmäinen soololaulun opettaja Suomessa. Muutamista väärinkäsityksistä lauluharjoitteissa huolimatta Ojanperä ja hänen oppilaansa ovat menestyneet laulajina kiitettävästi.

Myös Ojanperän suomenmielisyys ja isänmaan rakkaus ovat vaikuttaneet musiikkikulttuurin kehitykseen. Suomenmielisyys oli voimakasta, ja Ojanperän eläessä Suomi ei ollut vielä itsenäinen. Ojanperä kannusti runoilijoita kirjoittamaan suomenkielisiä laulutekstejä.

Ojanperän tavoite kehittää suomalaista ja suomenkielistä musiikkia lähti itämään, hyvin paljolti Eino Leinon ja Oskar Merikannon kanssa tehdyn yhteistyön, työtoveruuden ja ystävyuden ansiosta. Leino käänsi tekstejä suomeksi ja runoili itse uusia runoja, ja Merikanto sävelsi. Ojanperä sitten lauloi nämä suomenkieliset laulut konserteissa ja kirkossa. Leino ja Merikanto ovat sellaisia henkilöitä, joiden sävellykset ja runot tunnetaan vielä tänä päivänäkin, muutenkin kuin muusikoiden keskuudessa. Suomalaisen musiikkiperinteen varsinainen kehitys alkoi näihin aikoihin, kun Ojanperä, Merikanto ja Leino alkoivat tehdä työtä suomenkielisten laulujen parissa.

Ojanperän työstä kanttorina kirjoiteltiin lehdissä jo siitä asti, kun hänet valittiin Johanneksenkirkon kanttoriksi. Joten vaikka Ojanperä itse piti itseään laulajana ja haaveili oopperaurasta, ei kanttorinkaan ura vähäpätöinen ollut. Ojanperän työ kanttorina oli aikaansa nähden ”uusien tuulien” mukaista, vanhan perinteen vastakohta. Tähän vaikutti varmasti lupaavasti alkanut ura oopperalaulajana ja ulkomaiset laulunopinnot. Ehkä uudenlainen musiikki vaikutti aikalaisista uhkaavalta, mutta nykypäivän näkökulmasta ei ole lainkaan huono

asia, että eurooppalaisen oratorio-, passio- ja kantaattimusiikin rinnalle on nostettu suomenkielistä, suomalaista kirkkomusiikkia, mikä oli pitkälti Ojanperän ja Merikannon ansiota.

Kovin paljon ei Ojanperää tutkiessani tullut esiin uskonnollisuus. On kuitenkin selvää, että tuohon aikaan uskonto oli läsnä kaikkien elämässä paljon enemmän kuin nykyään varsinkin, jos oli kanttori ammatiltaan. Ojanperä ei valinnut kirkkomusiikkia kaikista nykypäivänä tunnetuista musiikkityyleistä, vaan lähes kaikki musiikki oli jollain tapaa hengellistä, oopperaa lukuun ottamatta. Muusikon ammatista haaveillessa ura oli yleensä kanttorin tai urkurin ammatti, joskus harvoin pelkästään laulun tai soitonopettaja. Joskus Ojanperä myös yhdisteli kanttorin työtä pedagogin työhön: kirkkokonserteissa esimerkiksi pääsiäisenä oli musiikkiopiston oppilaita avustamassa.

Abraham Ojanperällä oli valtavasti musiikkiin liittyviä kontakteja: säveltäjiä, runoilijoita, laulajia, soittajia, oppilaita ja opettajia. Heistä useiden kanssa hän oli hyvin läheinen ystävä. Näiden kontaktien ansiosta Ojanperällä oli vaikutusvaltaa suomalaiseen musiikkiin, musiikkikulttuuriin ja siihen, että suomalainen musiikkikulttuuri alkoi kehittyä. Voidaan mielestäni ajatella, että hän on ollut myötävaikuttamassa suomalaisen suomenkielisen kirkkomusiikin kehityksen käynnistymiseen ja laulunopetuksen varhaisten perustusten muodostumiseen Suomessa.

Myös oopperassa Ojanperä on ollut mukana. Oopperaa ei Suomessa Ojanperän ansiosta perustettu, vaikka hän vaikutti paljon silläkin saralla ainoana varteenotettavana baritonina.

Yllätyin, kun selvisi, kuinka paljon teoksia on sävelletty nimenomaan Ojanperän laulettavaksi. Myös moni nykyäänkin tunnettu suomalainen säveltäjä on säveltänyt Ojanperää ajatellen lauluja tai baritonisooloja.

Eräs minut työtä tehdessäni yllättänyt asia on se, että lähes kaikissa käyttämissäni lähteissä Ojanperää on ylistetty ja kehuttu, ja harvoin kritisoitu lukuun ottamatta joitain yksittäisiä konserttiarvosteluja. Iikka Niemelän Tähystyksiä-kirjoitukset koonneen Matti Korhosen (Niemelä 2017, 14) artikkelin ”Laulaja taivaan portilla” mukaan Iikka Niemelän tiedettiin yleensä kirjoittaneen ylös ihmisistä ainoastaan positiivisia puolia, eikä lainkaan negatiivisia, minkä vuoksi niihin olen suhtautunut varauksella. Kuitenkin myös muut lähteet puhuvat Ojanperästä lähes pelkästään hyvää. Joten täysin en voi jättää Niemelän kirjoittamia lähteitä

hyödyntämättä, sillä ne ovat kuitenkin Ojanperän aikalaisen ja ystävän muistelmia ja kirjoituksia.

Positiivisista muistelmista ja kirjoituksista voin siis päätellä, että Ojanperä oli hyvin pidetty ja aikansa menestynein suomalainen laulaja, laulunopettaja ja kanttori. Hänen vaikutuksensa suomalaiseen musiikkiin, sen syntyyn ja esittämiseen on havaittavissa, ja lisäksi samoin myös laulun opetuksen traditioiden syntyyn.

Ojanperä teki merkittävän uran kanttorina ja laulunopettajana suomalaisen musiikkikulttuurin näkökulmasta myös välillisesti säveltäjien, oppilaidensa, runoilijoiden ja muiden muusikoiden kautta. Tästä kertoo se, että vaikka Ojanperää ei nykyään juuri tunneta musiikkipiirien ulkopuolella, monet hänen kanssaan tiivistä yhteistyötä tehneet muusikot ja taiteilijat tunnetaan vielä nykyäänkin.

LÄHDELUETTELO

”Abraham Ojanperä, ooppera- ja oratoriolauluaja, laulupedagogi.” 1996. Abraham Ojanperä -seura. *Paimenlaulu*, huhtikuu 1996.

Alatalo, Ahti. 1996. ”Pastorale.” *Paimenlaulu*, huhtikuu 1996.

Falck, Erkki. 1958. Abraham Ojanperä. *Suomalaisia musiikin taitajia*, 230–237. Toim. Pulkkinen, Maire. Helsinki: Fazer.

Helsingin kaiku. 1908. N:o 46, 510.

Hällström, Ester. 1913. ”Laulajan kodissa.” *Otava: Kuvallinen kuukausilehti*, 583–589.

I. J. K. 1917. Kirjekortti Limingasta. *Naisten ääni*, N:o 8, XII. vuosikerta, 95.

Järnfors, Erkki. 1951. ”Aappola – rikkaan elämäntyön ja kahden naisen rakkauden pyhättö.” *Taiteen maailma* 6–7, 4–5, 27.

Kerola, Eeva, toim. 1996. *Limingan Narikka*. Limingan kotiseutuyhdistys ry.

Leppihalme, Ilmari. 1988. ”Muistokoti Aappola: kuvia ja kaikuja laulajan elämästä.” *Museotiedote* 2, 8–9.

Leppihalme, Ilmari. 1987. *Kieli- ja kansallisuuskysymys Abraham Ojanperän elämäntyössä*, 2–16.

Niemelä, Iikka. 1932. ”Abraham Ojanperän rahasto ja muistokoti Aappola.” *Jousimies*, 44–47. 1932. 12. vuosikerta.

Niemelä, Iikka. 1937. Piirteitä Abraham Ojanperän elämästä ja elämäntyöstä. *Pohjois-Pohjanmaan Maakuntaliitto. Pohjois-Suomen kulttuurirahasto. Vuosikirja*. 5, 39–56. Oulu: Pohjois-Pohjanmaan Maakuntaliitto.

Niemelä, Iikka. 1959. *Abraham Ojanperä, hänen testamenttinsa ja Aappolansa*.

Niemelä, Iikka. 1931–1958/2017. *Tähystäjä I, Iikka Niemelän kirjoituksia Limingasta*. Kempele: kustantaja Seppo Pietilä. Koonnut Matti Korhonen. 2017.

Näsänen, Maija-Liisa. 2006. ”Abraham Ojanperän mukana Dresdenissä ja Bayreuthissa.” *Wagneriaani*, Suomen Wagner-seuran julkaisu nro 27, 52–53. Kevät 2006.

Näsänen, Maija-Liisa. 2008. *Abraham Ojanperä: laulajan elämä*. Turku: Faros.

Näsänen, Maija-Liisa. 2009. ”Abraham Ojanperän tie Suomen musiikkielämän huipulle.” *Turun Sanoma*, 11.4.2009.

Loponen, Teija. 2018. Jukka Linkolan 11. ooppera: Abrahamin pidot Musiikkitalossa. Viitattu 20.4.2020. <https://www.lahitieto.fi/2018/02/21/jukka-linkolan-11-ooppera-abrahamin-pidot-musiikkitalossa/>

Visit Liminka. 2017. Abrahamin pidot. Viitattu 20.4.2020. <https://visitliminka.fi/info/abrahamin-pidot/>